

ผลการศึกษสถานภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำ

๑. ด้านกายภาพ

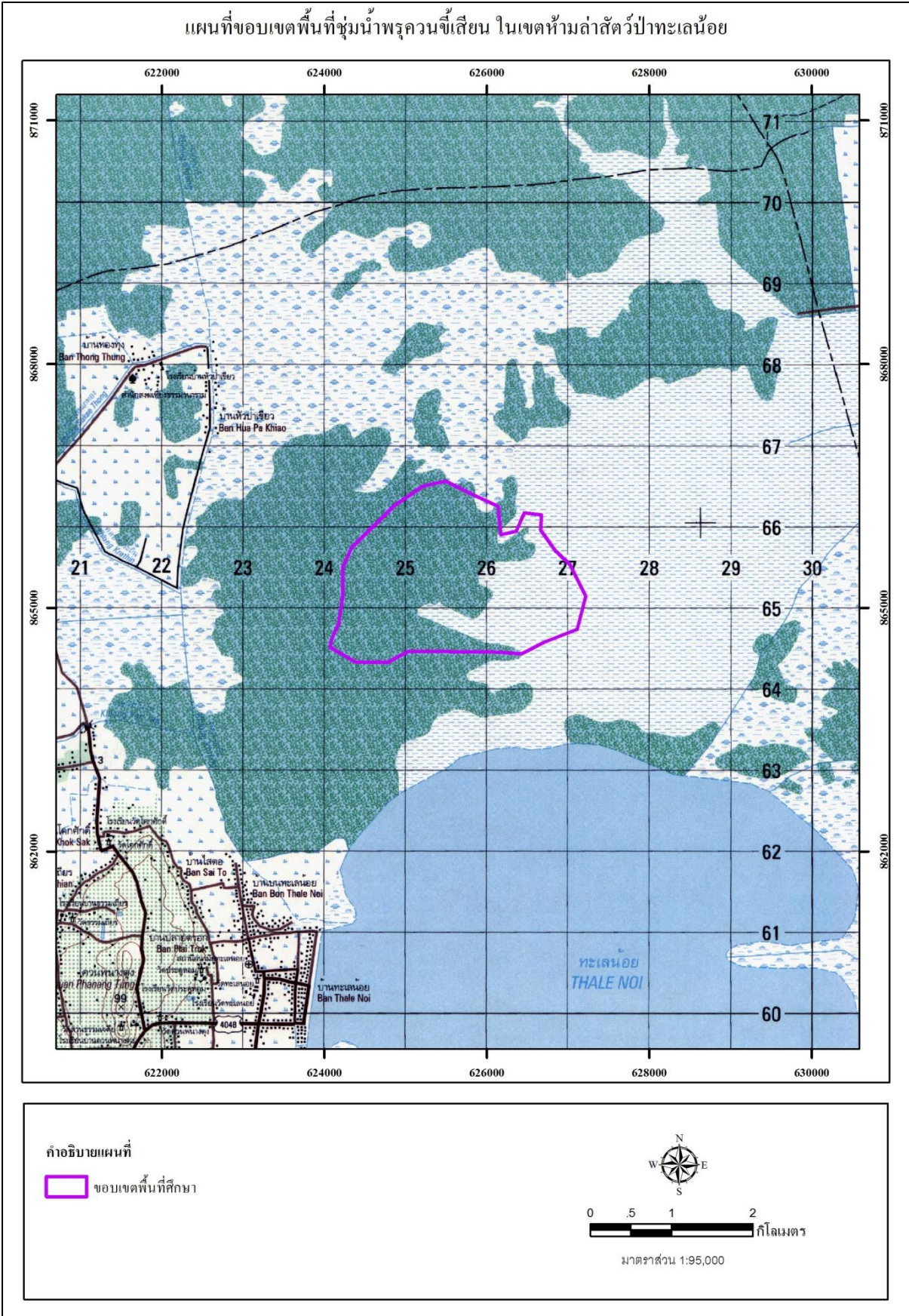
๑) ขอบเขตและขนาดพื้นที่

พื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนชีเสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ตั้งอยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ตอนเหนือของทะเลสาบสงขลา ในเขตอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช (รูปที่ ๑) เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศแห่งแรกของประเทศไทย โดยได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ ๘๘๔ ในวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๑ มีพื้นที่ ๓,๐๘๗.๕ ไร่ หรือ ๔๙๔ เฮกตาร์

๒) ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของพรุควนชีเสียน ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบลุ่มตั้งอยู่ตอนเหนือของทะเลสาบสงขลา สภาพโดยทั่วไปมีที่ดอนกระจายอยู่ในพื้นที่ ความกว้างของพรุประมาณ ๕.๒๖ กิโลเมตร ยาวประมาณ ๖.๒๐ กิโลเมตร เป็นพื้นที่เคยมีสภาพป่าพรุ (พรุไม้เสม็ดขาว) ที่สมบูรณ์มาก่อน พื้นมีกัก ภูเขากระจัด กระจุกหนา ขึ้นอยู่หนาแน่น พื้นที่ชุ่มน้ำมีสภาพเป็นป่าพรุน้ำจืดที่มีน้ำท่วมขังตลอดทั้งปี และหนองน้ำระหว่างทะเลน้อยและทะเลหลวง มีแนวเนินทรายธรรมชาติสูงประมาณ ๐.๕ เมตร กั้นอยู่ มีคลองเชื่อมต่อกับทะเลสาบสงขลา กว้างประมาณ ๒ กิโลเมตร ส่วนที่เป็นป่าพรุเสม็ดมีเนื้อที่ประมาณ ๔๒๙ ตารางกิโลเมตร (๒๖๘,๑๒๕ ไร่) พื้นน้ำมีเนื้อที่ประมาณ ๒๘ ตารางกิโลเมตร (๑๗,๕๐๐ ไร่) ที่จัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำถาวร น้ำลึก ประมาณ ๑.๑-๑.๒ เมตร ต้นน้ำของทะเลน้อยมาจากเทือกเขาบรรทัด ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของทะเลน้อย น้ำไหลออกไปทางคลองนางเรียงและคลองยวนลงสู่ทะเลสาบสงขลา ดังแสดงในรูปที่ ๒

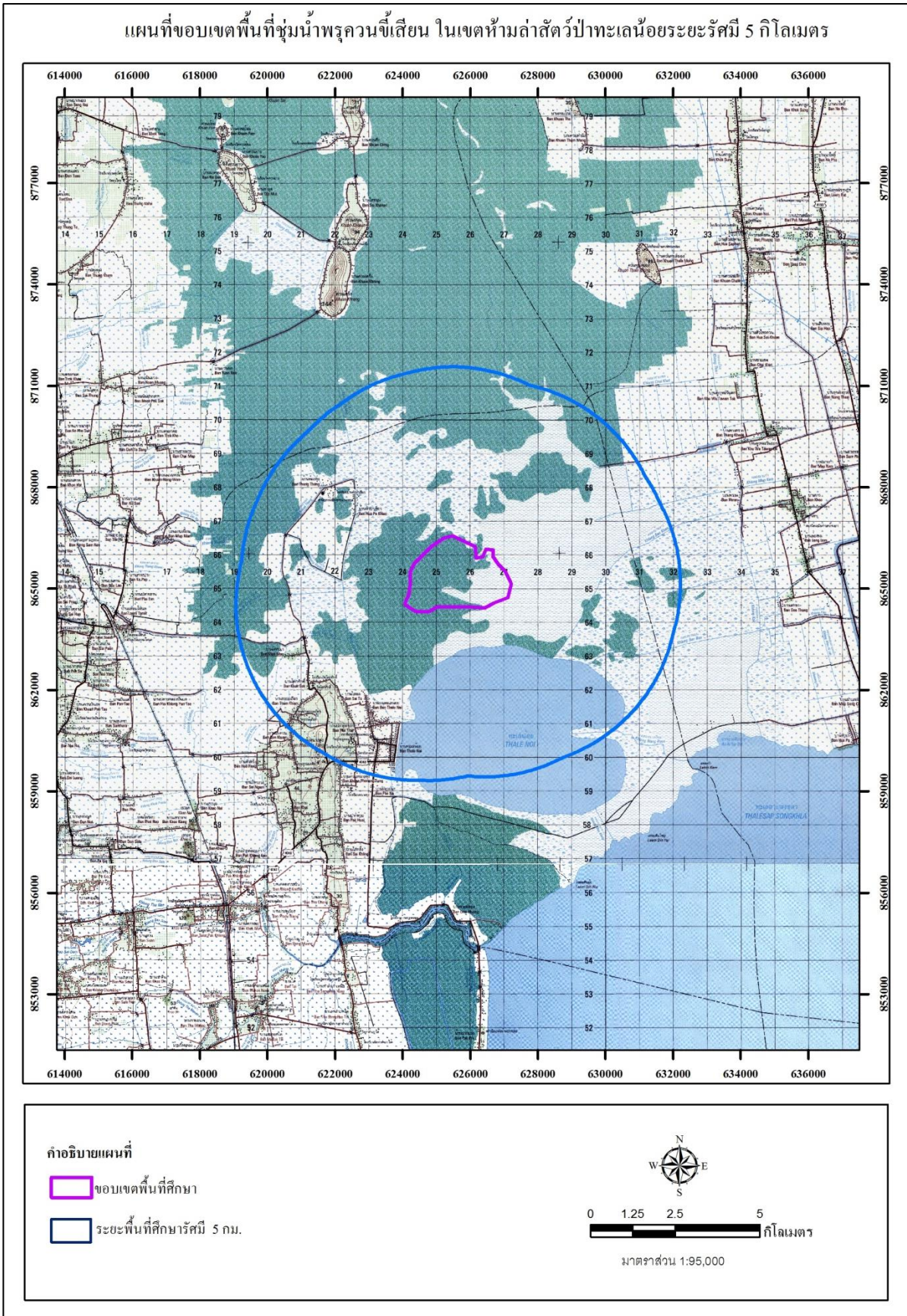
ขอบเขตการศึกษาข้อมูลทางกายภาพได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาครอบคลุมระยะรัศมีตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และแนวทางการจัดทำและพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ โดยกำหนดเป็นพื้นที่ศึกษาโดยรอบในระยะ ๕ กิโลเมตร ดังแสดงในรูปที่ ๓

รูปที่ ๑ ขอบเขตพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนจี่เสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

รูปที่ ๒ ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสี้ยนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

รูปที่ ๓ พื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยในระยะ ๕ กิโลเมตร

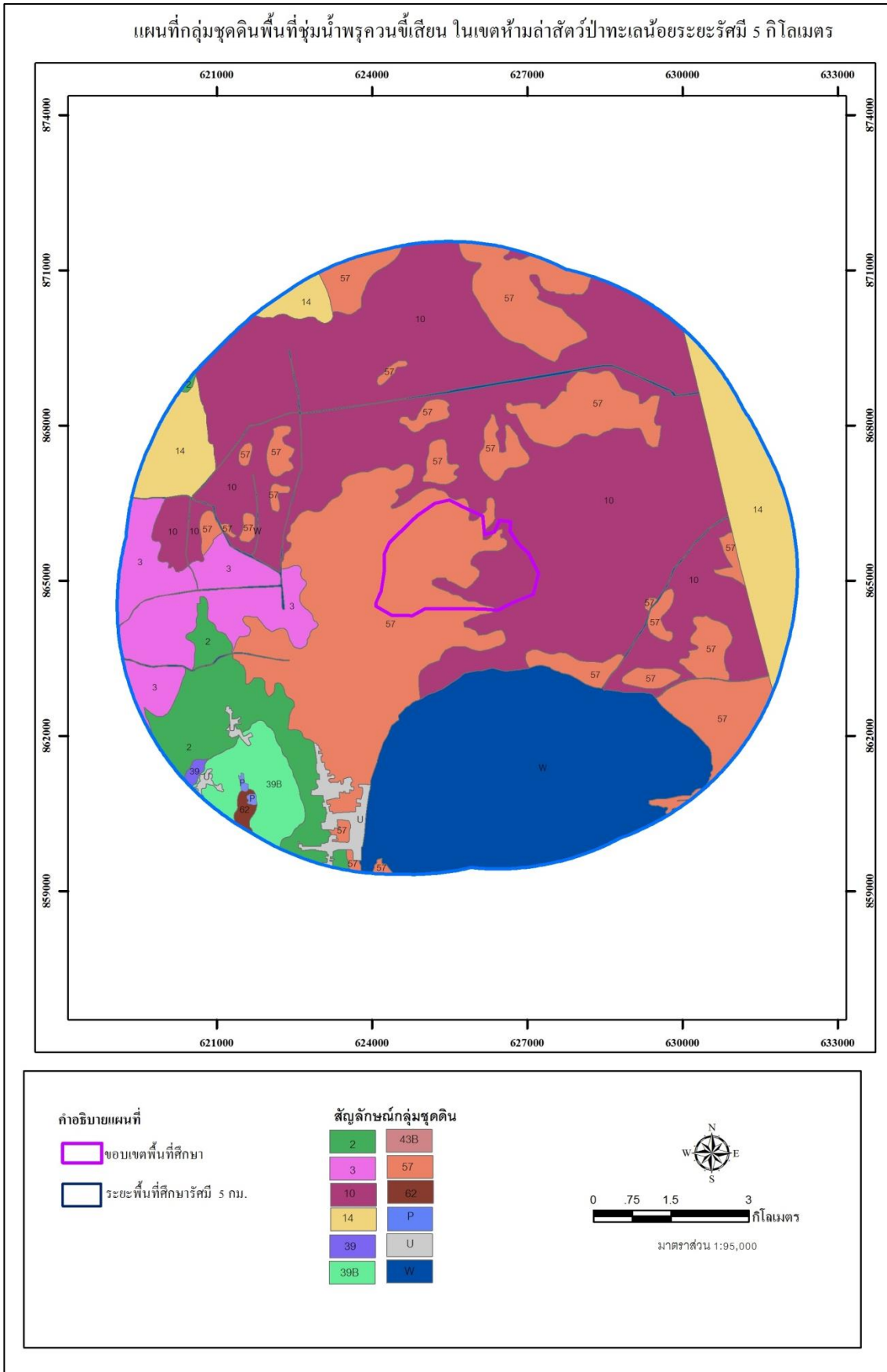
๓) ทรัพยากรดิน

จากข้อมูลกลุ่มชุดดินของกรมพัฒนาที่ดิน นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Quantum GIS โดยซ้อนทับกับขอบเขตพื้นที่ชุ่มน้ำในเขตพื้นที่ศึกษาระยะ ๕ กิโลเมตร ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มชุดดินที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสี้ยนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ประกอบด้วย ๑๗ กลุ่มชุดดิน ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ ๒, ๓, ๑๐, ๑๔, ๓๙, ๕๗ และ ๖๒ (รายละเอียดในภาคผนวกที่ ๑) และพื้นที่เบ็ดเตล็ด ได้แก่ บ่อ (P) หมู่บ้าน และสิ่งปลูกสร้าง (U) และแหล่งน้ำ (W) ดังแสดงในตารางที่ ๑ และรูปที่ ๔

ตารางที่ ๑ กลุ่มชุดดินในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสี้ยนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

กลุ่มชุดดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
๒	๓,๓๖๙	๔.๒๔
๓	๔,๖๐๔	๕.๗๙
๑๐	๓๐,๘๓๒	๓๘.๘๑
๑๔	๕,๓๖๐	๖.๗๕
๓๙	๘๐	๐.๑๐
๓๙B	๑,๖๖๒	๒.๐๙
๕๗	๑๙,๖๑๖	๒๔.๖๙
๖๒	๑๓๓	๐.๑๗
P	๔๐	๐.๐๕
U	๗๕๒	๐.๙๕
W	๑๓,๐๐๔	๑๖.๓๖
รวม	๗๙,๔๕๒	๑๐๐.๐๐

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (๒๕๕๙)

รูปที่ ๔ กลุ่มชุดดินในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

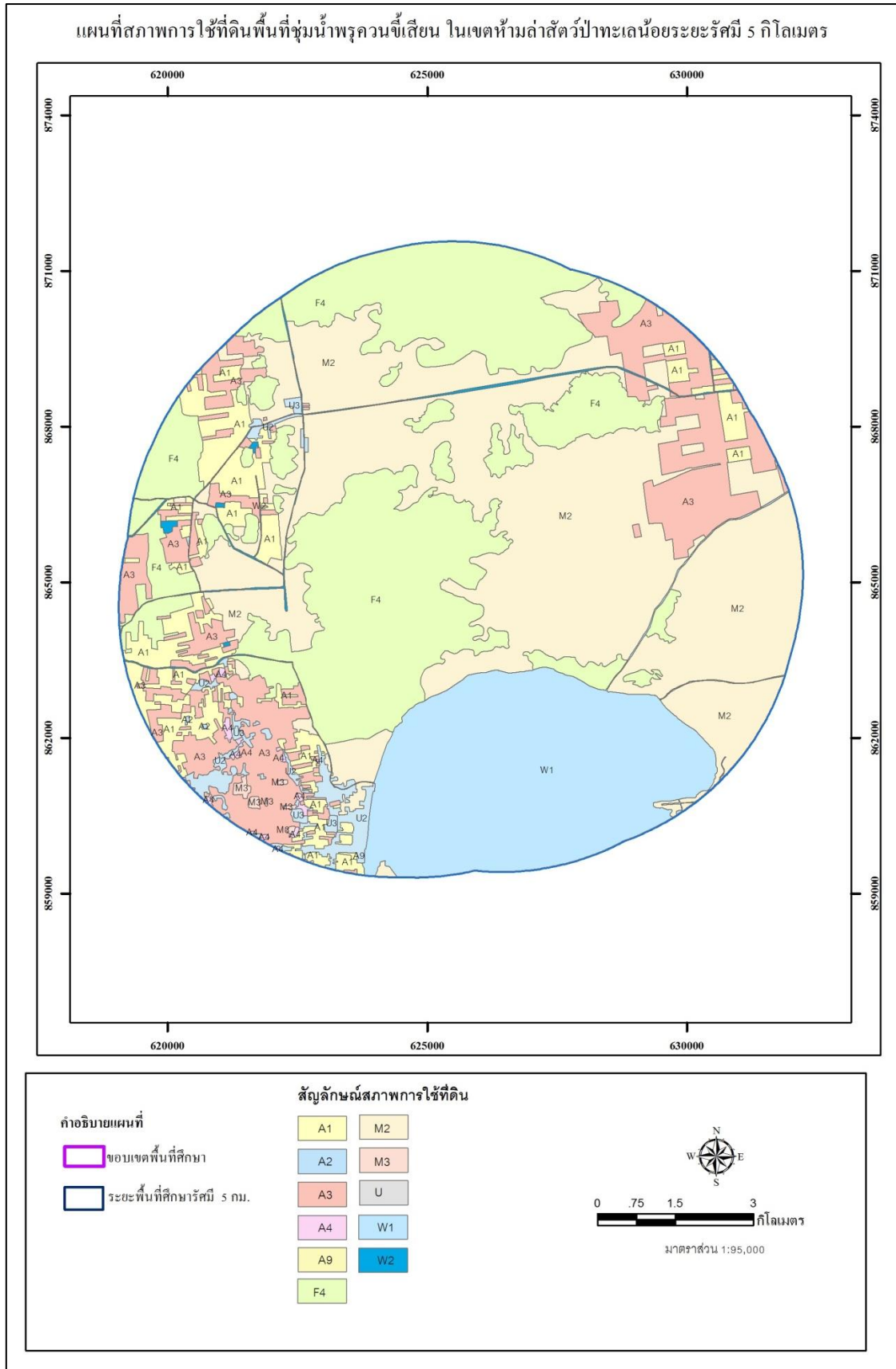
๔) การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ในรัศมี ๕ กิโลเมตรจากพื้นที่ศึกษา พบว่า การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขันเสี้ยนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่ม เนื้อที่ ๒๘,๓๑๖ ไร่ (คิดเป็นสัดส่วน ๓๕.๖๔ ของพื้นที่ทั้งหมด) รองลงมาเป็นพื้นที่ป่าพรุ มีเนื้อที่ ๒๒,๑๖๓ ไร่ และแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง เนื้อที่ ๑๒,๖๒๗ ไร่ ตามลำดับ ที่เหลือเป็นไม้ผล นาข้าว ชุมชนและสิ่งก่อสร้าง สระน้ำ บ่อน้ำ คลอง ไม้ยืนต้น บ่อลูกวัง พืชไร่ และสถานเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๒ และรูปที่ ๕

ตารางที่ ๒ สภาพการใช้ที่ดินในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขันเสี้ยนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

สัญลักษณ์	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	สัดส่วนพื้นที่ (ร้อยละ)
A๑	นาข้าว	๕,๐๐๘	๖.๓๐
A๒	พืชไร่	๑๓	๐.๐๒
A๓	ไม้ผล	๙,๐๗๒	๑๑.๔๒
A๔	ไม้ยืนต้น	๑๖๐	๐.๒๐
A๙	สถานเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑๓	๐.๐๒
F๔	ป่าพรุ	๒๒,๑๖๓	๒๗.๘๙
M๒	ที่ลุ่ม	๒๘,๓๑๖	๓๕.๖๔
M๓	บ่อลูกวัง	๑๒๑	๐.๑๕
U๒	ชุมชนและสิ่งก่อสร้าง	๑,๔๓๗	๑.๘๑
W๑	แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง	๑๒,๖๒๗	๑๕.๘๙
W๒	สระน้ำ บ่อน้ำ คลอง	๕๒๒	๐.๖๖
รวม		๗๙,๔๕๒	๑๐๐.๐๐

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (๒๕๕๙)

รูปที่ ๕ สภาพการใช้ที่ดินในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

๒. ด้านชีวภาพ

๑) ทรัพยากรป่าไม้

จากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสียน พบพรรณไม้รวม ๓๑๐ ชนิด จาก ๒๓๓ สกุล ๑๐๒ วงศ์ (ตารางภาคผนวกที่ ๒) เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก ๒๐ ชนิด เช่น มะม่วงหิมพานต์ *Anacardium occidentale* L. หูกวาง *Terminalia catappa* L. หางนกยูงฝรั่ง *Delonix regia* (Bojer ex Hook.) Raf. กระถินณรงค์ *Acacia auriculiformis* A.Cunn. ex Benth. สะเดา *Azadirachta indica* A.Juss. var. *siamensis* Valetton มะพร้าว *Cocos nucifera* L. var. *nucifera* และปาล์มน้ำมัน *Elaeis guineensis* Jacq.

พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ ๓ ชนิด คือ มะม่วงปาน *Mangifera gedeba* Miq. นมแมว *Uvaria siamensis* (Scheff.) L.L.Zhou, Y.C.F.Su & R.M.K.Saunders และแคน้ำ *Dolichandrone columnaris* Santisuk

พบพืชต่างถิ่นที่รุกรานรายการ ๑ จำนวน ๙ ชนิด ได้แก่ หงอนไก่ไทย *Celosia argentea* L. สาบเสือ *Chromolaena odorata* (L.) R.M.King & H.Rob. หลู่ย่าง *Euphorbia heterophylla* L. กระถิน *Leucaena leucocephala* (Lam.) de Wit ไมยราบต้น *Mimosa pigra* L. จอก *Pistia stratiotes* L. หญ้าคา *Imperata cylindrica* (L.) P.Beauv. สาหร่ายหางกระรอก *Hydrilla verticillata* (L.f.) Royle และ ผักตบชวา *Eichhornia crassipes* (Mart.) Solms นอกจากนี้ยังพบ จอกหูหนูยักษ์ *Salvinia molesta* D.S.Mitch. ซึ่งเป็นพืชต่างถิ่นที่รุกรานนอกบัญชีของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในแหล่งน้ำในพื้นที่อีกด้วย

๒) ทรัพยากรสัตว์ป่า

พื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสียนตั้งอยู่ภายในพื้นที่ของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์จำพวกนกน้ำ ปัจจุบันเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ได้รับการจัดเป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (IBA) ในประเทศไทยอันดับที่ TH๐๕๖ จากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลทรัพยากรสัตว์ป่า พบว่ามีสัตว์ป่าที่ได้รับการจัดสถานภาพตามการจัดของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (Nabhitabhata & Chan-ard ๒๐๐๕) และ IUCN (๒๐๑๗) อย่างน้อย ๑๒ ชนิด ซึ่งเป็นสัตว์ป่าที่มีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของสัตว์ป่าที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การจัดสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ประกอบด้วยสัตว์เลื้อยลูกด้วยนม ๓ ชนิด สัตว์จำพวกนก ๓ ชนิด และสัตว์เลื้อยคลาน ๖ ชนิด ดังรายละเอียดในตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ ชนิดสัตว์ที่มีความสำคัญและอยู่ในเกณฑ์วินิจฉัยสำหรับกำหนดพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ

ลำดับ	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพการอนุรักษ์*	
				ระดับโลก	ระดับประเทศ
สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม					
๑.	เสือบปลา	Fishing Cat	<i>Prionailurus viverrinus</i>	VU	VU
๒.	นากใหญ่ขนเรียบ	Smooth-coated Otter	<i>Lutrogale perspicillata</i>	VU	VU
๓.	ชะมดแผงสันหางดำ	Large-spotted Civet	<i>Viverra megaspila</i>	VU	EN
สัตว์จำพวกนก					
๑.	นกช้อนหอยขาว	Black-headed Ibis	<i>Threskiornis melanocephalus</i>	NT	VU
๒.	นกหัวโตมลายู	Malay Plover	<i>Charadrius peronii</i>	NT	EN
๓.	นกตะกรุม	Lesser Adjutant	<i>Leptoptilos javanicus</i>	VU	CR
สัตว์เลื้อยคลาน					
๑.	เต่าพบบน้ำ	Southeast Asian Softshell Turtle	<i>Amyda cartilaginea</i>	VU	VU
๒.	เต่าเหลือง	Yellow-headed Tortoise	<i>Indotestudo elongata</i>	EN	EN
๓.	เต่าดำ	Black Marsh Turtle	<i>Siebenrockiella crassicollis</i>	VU	VU
๔.	เต่าหัว	Southeast Asian Box Turtle	<i>Cuora amboinensis</i>	VU	VU
๕.	งูกระด้าง	Tentacled Snake	<i>Erpeton tentaculatum</i>	LC	VU
๖.	งูจงอาง	King Cobra	<i>Ophiophagus hannah</i>	VU	LC

หมายเหตุ: สถานภาพระดับชาติ (Nabhitabhata & Chan-Ard ๒๐๐๕; Sanguansombat ๒๐๐๕)

สถานภาพระดับโลก (IUCN ๒๐๑๗)

CR = สถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง

NT = สถานภาพใกล้ถูกคุกคาม

EN = สถานภาพใกล้สูญพันธุ์

LC = สถานภาพเป็นกังวลน้อยที่สุด

VU = สถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์

DD = สถานภาพข้อมูลไม่เพียงพอ

๓) ทรัพยากรปลา

จากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลทรัพยากรปลาในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสี้ยนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จำนวน ๔ จุดสำรวจ (ตารางที่ ๔ และรูปที่ ๖) พบทรัพยากรปลา จำนวนทั้งสิ้น ๙๕ ชนิด จาก ๒๖ วงศ์ (ตารางภาคผนวกที่ ๓) สถานภาพของปลาในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสี้ยนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จากการตรวจสอบสถานภาพของปลาที่พบในการศึกษาพบปลาที่ติดสถานภาพของ IUCN Redlist of Threatened Species (๒๐๑๖) และสถานภาพของ Thailand red data: Fishes (Vidthayanon, ๒๐๐๕) จำนวน ๙ ชนิด โดยเป็นชนิดที่ใกล้การสูญพันธุ์ (EN-Endangered species) จำนวน ๑ ชนิด ได้แก่ ปลาสวาย *Pangasianodon hypophthalmus* (Sauvage, ๑๘๗๘) ชนิดที่สิ่งมีชีวิตที่เกือบอยู่ในข่ายใกล้การสูญพันธุ์ (VU-Vulnerable species) จำนวน ๘ ชนิด ได้แก่ ปลากะทิง *Cyclocheilichthys heteronema* (Bleeker, ๑๘๕๓), ปลาชิวข้างขวาน *Trigonostigma heteromorpha* (Duncker, ๑๙๐๔), ปลาก้างพระร่วง *Kryptopterus bicirrhis* (Valenciennes, ๑๘๔๐), ปลาดุกด้าน *Clarias batrachus* (Linnaeus, ๑๗๕๘), ปลาดุกอูย *Clarias macrocephalus* Günther, ๑๘๖๔, ปลาดุกลำพัน *Clarias nieuhofii* Valenciennes, ๑๘๔๐, ปลากดหัวกบ *Batrachocephalus mino* (Hamilton, ๑๘๒๒) และปลากะทิงไฟ *Mastacembelus erythrotaenia* Bleeker, ๑๘๕๐

ตารางที่ ๔ ตำแหน่งพิกัดจุดเก็บตัวอย่างทรัพยากรปลาและสัตว์หน้าดิน

จุดสำรวจ	ตำแหน่งพิกัด (UTM)		
	เขต	E	N
๑	๔๗ N	๖๒๓๘๒๘	๘๕๙๘๖๔
๒	๔๗ N	๖๒๔๘๙๗	๘๕๘๖๑๑
๓	๔๗ N	๖๒๙๙๔๕	๘๕๘๐๓๕
๔	๔๗ N	๖๓๑๗๗๗	๘๖๐๐๔๖

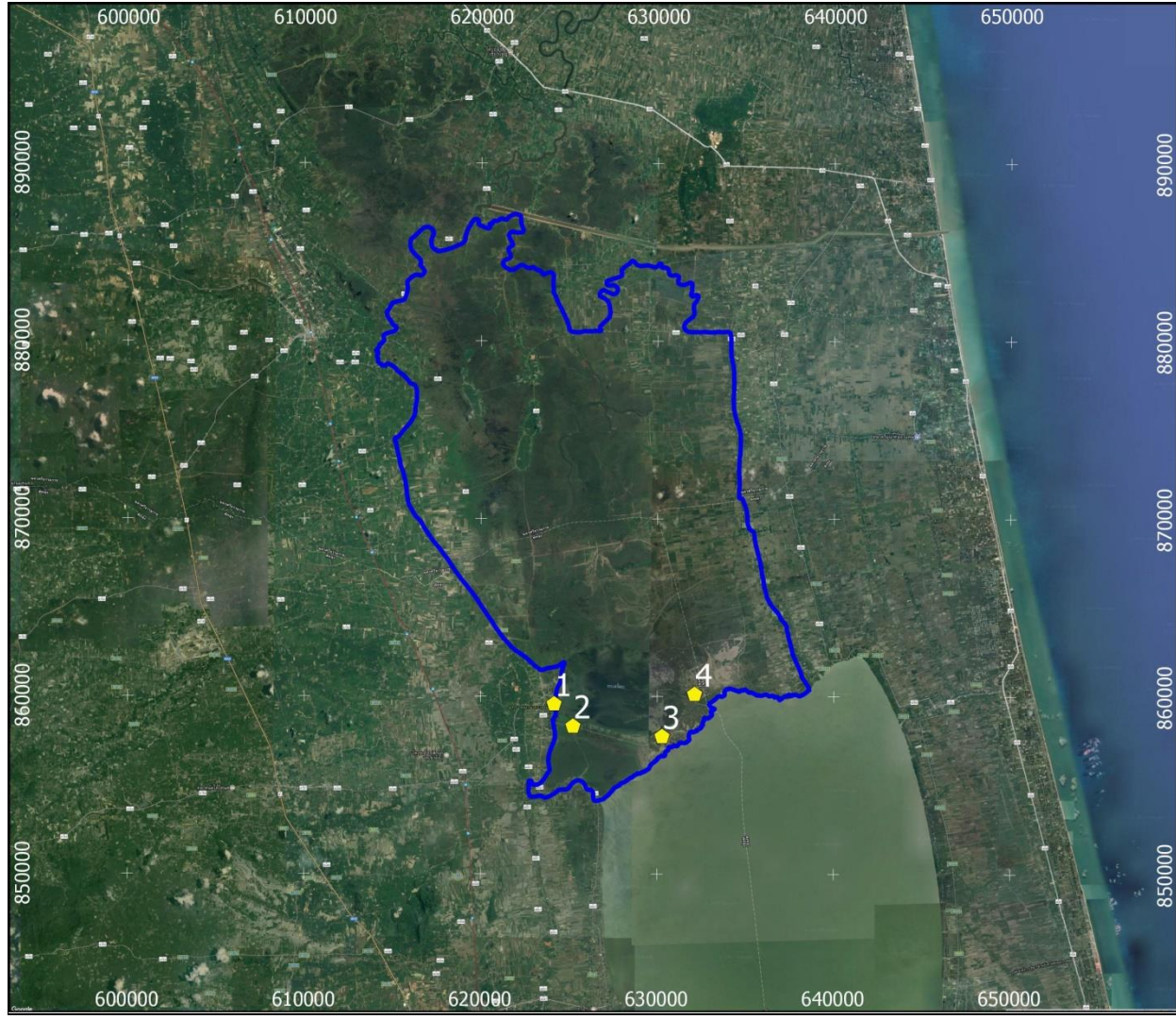
นอกจากนี้พบปลาชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว ๒ ชนิด คือ ปลาหมอเทศ *Oreochromis mossambicus* (Peters, ๑๘๕๒) และปลานิล *Oreochromis niloticus* (Linnaeus, ๑๗๕๘)

๔) ทรัพยากรสัตว์หน้าดิน

จากการสำรวจชนิดและปริมาณของสัตว์หน้าดินบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสี้ยนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จำนวน ๔ จุดสำรวจ (ตารางที่ ๔ และรูปที่ ๖) พบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๑๓ ชนิด จาก ๓ ไฟลัม ๕ ชั้น ๘ อันดับ ๑๒ วงศ์ (ตารางที่ ๕) มีปริมาณความชุกชุมของสัตว์หน้าดินเฉลี่ย ๔๘๙ ตัวต่อตารางเมตร ไฟลัม Mollusca มีปริมาณความชุกชุมมากที่สุด รองลงมา คือ ไฟลัม Annelida และไฟลัม Arthropoda มีปริมาณความชุกชุมน้อยที่สุด พบชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว ๑ ชนิด ได้แก่ *Pomacea* sp. (หอยเชอรี)

ตารางที่ ๕ ชนิดและปริมาณสัตว์หน้าดิน (ตัว/ตารางเมตร) บริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสี้ยน ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง

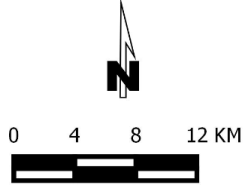
Phylum	Class	Order	Family	Scientific Name	St.๑	St.๒	St.๓	St.๔
Annelida	Clitellata	Lumbriculida	Lumbriculidae				๔๔	๘๙
		Oligochaeta	Haplotaxidata	Tuificidae	<i>Tubifex</i> sp.		๒๒๒	
Arthropoda	Insecta	Diptera	Chironomidae	<i>Chironomus</i> sp.			๔๔	
			Odonata	Gomphidae		๔๔		
			Trichoptera	Polycentropodidae			๔๔	
		Malacostraca	Decapoda	Atyidae		๔๔		
Mollusca	Gastropoda	Mesogastropoda	Ampullariidae	<i>Pomacea</i> sp.	๒๒๒	๔๔		
			Viviparidae	<i>Filopaludina</i> sp.	๔๔			
			Thiaridae		๗๑๑			
				<i>Melanooides</i> sp.	๑๗๘			
			Buccinidae	<i>Clea</i> sp.	๔๔			
			Bithyniidae	<i>Bithynia</i> sp.		๔๔		
	Cycloneritimorpha	Neritidae		๑๓๓				
รวม					๑,๔๒๒	๓๕๖	๘๙	๘๙

แผนที่จุดเก็บตัวอย่างน้ำและระบบนิเวศทางน้ำ
พื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขันเสียน
ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

คำอธิบายแผนที่

- ขอบเขตพื้นที่ชุ่มน้ำ
- จุดเก็บตัวอย่างน้ำและระบบนิเวศทางน้ำ

รูปที่ ๖ จุดสำรวจและเก็บตัวอย่างน้ำและระบบนิเวศทางน้ำในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขันเสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

๓. ด้านคุณภาพน้ำ

การดำเนินการศึกษาสถานคุณภาพน้ำผิวดินของพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขันเสียน ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ได้ทำการสำรวจและรวบรวมข้อมูล จำนวน ๔ สถานี ซึ่งกระจายครอบคลุมและเป็นตัวแทนในการศึกษาคุณภาพน้ำของพื้นที่ชุ่มน้ำดังรูปที่ ๖ การตรวจวิเคราะห์ได้ดำเนินการทั้งในภาคสนามพร้อมทั้งเก็บตัวอย่างน้ำส่งวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ สำหรับผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำได้ผลดังแสดงในตารางที่ ๖ เนื่องจากสภาพพื้นที่บริเวณสถานีที่ศึกษาคุณภาพน้ำมีการทำการเกษตรกรรมและประมง ดังนั้นคุณภาพน้ำที่ได้จึงนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ประเภทที่ ๒/ประเภทที่ ๓ ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพน้ำมีสภาพเป็นกรดอ่อน โดยมีค่า pH ระหว่าง ๔.๙-๕.๓ (ค่าเฉลี่ย ๕.๒±๐.๐๙) ในสถานีที่ ๓ มีสภาพเป็นกรดอ่อนสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานกำหนดเล็กน้อย (ค่ามาตรฐานกำหนดให้มีค่า pH ระหว่าง ๕-๙) สำหรับปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ (DO, mg/l) มีค่าค่อนข้างสูง โดยมีค่าระหว่าง ๔.๗-๕.๙ mg/l (ค่าเฉลี่ย ๕.๔±๐.๒๘ mg/l) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (ค่ามาตรฐานกำหนดให้มีค่า DO≥๔.๐ mg/l) ปริมาณของแข็งแขวนลอยในน้ำ (suspended solid, mg/l) มีค่าต่ำ โดยมีค่าระหว่าง ๔-๓๑ mg/l (ค่าเฉลี่ย ๑๗.๘±๕.๕ mg/l) และปริมาณของแข็งละลายน้ำโดยรวม (Total Dissolved Solid, mg/l) เจือปนในน้ำต่ำมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง ๖๑-๘๓ mg/l (ค่าเฉลี่ย ๗๖±๕ mg/l) ในขณะที่น้ำมีความขุ่นค่อนข้างสูง ทำให้ความโปร่งแสงค่อนข้างต่ำ โดยมีค่าระหว่าง ๐.๓-๐.๖ เมตร (ค่าเฉลี่ย ๐.๔ ± ๐.๐๗ เมตร) สารเคมีปนเปื้อนในน้ำ (แอมโมเนีย-ไนโตรเจน, NH₃-N และฟอสเฟต, PO₄^{๓-} และไนเตรท, NO₃⁻) ในภาพรวมปนเปื้อนในระดับต่ำ และมีค่าผ่านเกณฑ์มาตรฐานกำหนด สำหรับปริมาณแบคทีเรียที่ปนเปื้อนในน้ำนั้น ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรียรวม (Total coliform bacteria) มีค่าระหว่าง ๒๔๐-๗,๙๐๐ MPN/๑๐๐ ml (ค่าเฉลี่ย ๒,๔๒๐±๑๘๔๔ MPN/๑๐๐ ml) โดยสถานีที่ ๑ มีค่าในระดับที่เกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ในขณะที่ปริมาณแบคทีเรียที่สามารถก่อโรค (Fecal coliform bacteria) ทุกสถานีมีอยู่ในระดับต่ำและผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ส่วนค่าความสะอาดของน้ำมีค่า BOD อยู่ระหว่าง ๒.๒-๔ mg/l (ค่าเฉลี่ย ๓±๐.๔ mg/l) ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (ค่ามาตรฐานกำหนดให้มีค่า BOD≤๑.๕ mg/l)

สำหรับสถานภาพคุณภาพน้ำภายในพื้นที่ชุ่มน้ำได้ประเมินโดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (WQI) จากระบบฐานข้อมูลคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทั่วประเทศ (IWIS) ของกรมควบคุมมลพิษ พบว่าพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขันเสียน ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย มีค่า WQI เท่ากับ ๕๘ คะแนน คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม และจัดอยู่ในมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ ๔ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทั้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการอุตสาหกรรมหรืออุปโภคและบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำเป็นพิเศษก่อน

ตารางที่ ๖ คุณภาพน้ำบริเวณพื้นที่ชุมชนน้ำพุควนขี้เสียน ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง

สถานีที่	UTM	X	Y	pH	Temp. (°C)	DO (mg/l)	BOD (mg/l)	ความโปร่งใส (m)	SS (mg/l)	TDS (mg/l)	การนำไฟฟ้า (µs/cm)	NH ₃ -N (mg/l)	PO ₄ ^{๓-} (mg/l)	NO ₃ ⁻ (mg/l)	TCB (MPN/๑๐๐ml)	FCB (CFU/๑๐๐ml)
๑	๔๗N	๖๒๓๘๒๘	๘๕๕๘๖๔	๕.๓	๓๔.๑	๕.๑	๔.๐	๐.๓๐	๑๘	๘๐.๙	๙๙.๙	๐.๔๖	<๐.๑	๐.๔๒	๗,๙๐๐	๖๐
๒	๔๗N	๖๒๔๘๙๗	๘๕๕๖๑๑	๕.๓	๓๖.๐	๕.๗	๓.๒	๐.๕๐	๑๘	๖๑.๑	๗๒.๑	๐.๑๘	<๐.๑	๐.๓๕	๒๔๐	๓๔
๓	๔๗N	๖๒๙๙๔๕	๘๕๕๐๓๕	๔.๙	๓๔.๓	๕.๙	๒.๕	๐.๓๐	๓๑	๗๘.๙	๙๓.๑	๐.๑๘	<๐.๑	๐.๓๓	๑,๓๐๐	๑๒๗
๔	๔๗N	๖๓๑๗๘๓	๘๖๐๔๑๕	๕.๒	๔๐.๕	๔.๗	๒.๒	๐.๖๐	๔	๘๓.๒	๙๕.๕	๐.๑๘	<๐.๑	๐.๕๒	๒๔๐	๑๐๕
		average		๕.๒	๓๖.๒	๕.๔	๓	๐.๔	๑๗.๘	๗๖	๙๐.๒	๐.๓	๐.๑	๐.๔	๒,๔๒๐	๘๒
		maximum		๕.๓	๔๐.๕	๕.๙	๔	๐.๖	๓๑	๘๓	๙๙.๙	๐.๔๖	๐.๑	๐.๕๒	๗,๙๐๐	๑๒๗
		minimum		๔.๙	๓๔.๑	๔.๗	๒.๒	๐.๓	๔	๖๑	๗๒.๑	๐.๑๘	๐.๑	๐.๓๓	๒๔๐	๓๔
		SE		๐.๐๙	๑.๔๙	๐.๒๘	๐.๔๐	๐.๐๗	๕.๕	๕	๖.๑๘	๐.๐๗	๐	๐.๐๔	๑,๘๔๔	๒๑
มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ประเภทที่ ๒/ ประเภทที่ ๓				๕-๙	เปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นไม่เกิน ๓ °C จากสภาพธรรมชาติ	≥๖.๐/ ≥๔.๐	≤๑.๕/ ≤๒.๐	-	-	-	-	≤๐.๕	-	≤๕.๐	≤๕,๐๐๐/ ≤๒๐,๐๐๐	≤๑,๐๐๐/ ≤๔,๐๐๐

๔. ด้านเศรษฐกิจและสังคม

๑) สถานภาพโดยรวมของพื้นที่

พื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขันเสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา และอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบที่มีทั้งพื้นที่บนแผ่นดิน ทุ่งหญ้า ป่าพรุ และพื้นที่บริเวณพื้นน้ำ (ทะเลน้อย)

ในการศึกษาด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขันเสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ครอบคลุมพื้นที่ตามขอบเขตการปกครอง ๖๓ หมู่บ้าน ๑๑ ตำบล ๓ อำเภอ ๓ จังหวัด จำแนกดังนี้

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
๖	บ้านโคกสูง	แหลม	หัวไทร	นครศรีธรรมราช
๓	บ้านชายป่า	แหลม	หัวไทร	นครศรีธรรมราช
๘	บ้านทองจันทร์	แหลม	หัวไทร	นครศรีธรรมราช
๗	บ้านท่าเตียน	แหลม	หัวไทร	นครศรีธรรมราช
๙	บ้านท่าโนด	แหลม	หัวไทร	นครศรีธรรมราช
๒	บ้านแหลมกลาง	แหลม	หัวไทร	นครศรีธรรมราช
๔	บ้านแหลมตะวันตก	แหลม	หัวไทร	นครศรีธรรมราช
๓	บ้านกลาง	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง
๘	บ้านโคกเมา	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง
๕	บ้านโคกสัก	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง
๖	บ้านโคกสัก	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง
๑	บ้านทะเลน้อย	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง
๒	บ้านทะเลน้อย	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง
๙	บ้านบนตก	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง
๔	บ้านบนออก	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง
๗	บ้านหัวป่าเขียว	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง
๓	บ้านควนพนางตุง	พนางตุง	ควนขนุน	พัทลุง
๗	บ้านค่าย	พนางตุง	ควนขนุน	พัทลุง
๒	บ้านชายคลอง	พนางตุง	ควนขนุน	พัทลุง
๒	บ้านทะเลน้อย	พนางตุง	ควนขนุน	พัทลุง
๑๓	บ้านทะเลน้อย	พนางตุง	ควนขนุน	พัทลุง
๓	บ้านท่าช้าง (ประตูเรียง)	พนางตุง	ควนขนุน	พัทลุง
๘	บ้านไทรงาม	พนางตุง	ควนขนุน	พัทลุง
๑๐	บ้านธรรมเถียร	พนางตุง	ควนขนุน	พัทลุง
๙	บ้านปากคลองเก่า	พนางตุง	ควนขนุน	พัทลุง
๑๒	บ้านปากห้วย	พนางตุง	ควนขนุน	พัทลุง
๖	บ้านไสกลิ่ง	พนางตุง	ควนขนุน	พัทลุง
๑	บ้านหัวลาน	พนางตุง	ควนขนุน	พัทลุง
๑๑	บ้านหัวหรั่ง	พนางตุง	ควนขนุน	พัทลุง
๕	บ้านเขายี่	มะกอกเหนือ	ควนขนุน	พัทลุง

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
๓	บ้านเขาอ้อ	มะกอกเหนือ	ควนขนุน	พัทลุง
๑	บ้านตลาดปากคลอง	มะกอกเหนือ	ควนขนุน	พัทลุง
๒	บ้านปากคลอง	มะกอกเหนือ	ควนขนุน	พัทลุง
๖	บ้านทุ่งไเสหาร	แหลมโตนด	ควนขนุน	พัทลุง
๓	บ้านมาบเนียน	แหลมโตนด	ควนขนุน	พัทลุง
๕	บ้านหนองสามก้อน	แหลมโตนด	ควนขนุน	พัทลุง
๔	บ้านห้วยสุวรรณ	แหลมโตนด	ควนขนุน	พัทลุง
๒	บ้านแหลมโตนด	แหลมโตนด	ควนขนุน	พัทลุง
๔	บ้านคลองโพธิ์	ตะเครียะ	ระโนด	สงขลา
๑	บ้านปากบาง (คลองโพธิ์)	ตะเครียะ	ระโนด	สงขลา
๓	บ้านปากเหมือง	ตะเครียะ	ระโนด	สงขลา
๒	บ้านหนองถั่ว	ตะเครียะ	ระโนด	สงขลา
๓	บ้านขาว	บ้านขาว	ระโนด	สงขลา
๕	บ้านควาตก	บ้านขาว	ระโนด	สงขลา
๔	บ้านควาออก	บ้านขาว	ระโนด	สงขลา
๒	บ้านเสาธง (ถ้องลม)	บ้านขาว	ระโนด	สงขลา
๑	บ้านหัวป่า	บ้านขาว	ระโนด	สงขลา
๖	บ้านหัวป่าตก	บ้านขาว	ระโนด	สงขลา
๓	บ้านโคกคราม	บ้านใหม่	ระโนด	สงขลา
๙	บ้านสระหมื่นแสน	บ้านใหม่	ระโนด	สงขลา
๒	บ้านใหม่	บ้านใหม่	ระโนด	สงขลา
รวม	๖๓ หมู่บ้าน	๑๑ ตำบล	๓ อำเภอ	๓ จังหวัด

๒) สถานภาพทางสังคม

สภาพสังคมของชุมชน เป็นชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่กันมานาน ลักษณะการตั้งบ้านเรือนเรียงรายตามแนวถนนสายหลักและตามแนวลำน้ำ โดยอยู่อาศัยกันเป็นกลุ่มๆ ซึ่งอยู่ที่เดียวกับที่ทำกินหรืออาศัยอยู่นอกพื้นที่ทำกิน ลักษณะการอาศัยจะอยู่บนที่ดอนเป็นส่วนใหญ่ ภาษาพูดใช้ภาษาไทย(ภาคใต้)ในชีวิตประจำวัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมสืบทอดต่อกันมา ได้แก่ ประเพณีวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันสารทเดือนสิบ วันชักพระ และวันสงกรานต์ เป็นต้น

(๑) ประวัติความเป็นมา

ชุมชนโดยรอบพื้นที่ชุมน้ำมีประวัติความเป็นมา เรื่องเล่าจากการบอกเล่า และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ความเป็นมา
พัทลุง	ควนขนุน	ทะเลน้อย	ตำบลทะเลน้อยเป็นตำบลที่ติดต่อกับทะเลน้อย เดิมบ้านทะเลน้อยตั้งอยู่ที่บ้านกล้วยและบ้านกลางทางทิศใต้ของทะเลน้อย แต่เนื่องจากเป็นที่ราบลุ่ม น้ำท่วมทุกปี ทำให้ต้องอพยพมาทางทิศเหนือ(เป็นที่ปัจจุบัน) เมื่อแรกตั้งหมู่บ้านประสบกับปัญหาเรื่องโจรผู้ร้าย เนื่องจากมีแนวเขตติดต่อกับเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งมีการกล่าวกันว่า เขตทะเลน้อยในแขวงเมืองนครมีคนมาตั้งบ้านเรือนอยู่มากมาย

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ความเป็นมา
			แต่มีคนไม่ดีในหมู่บ้านจำนวนมาก ทางราชการได้ย้ายอำเภอปากประ(อำเภอควนขนุน)มาตั้งที่บ้านทะเลน้อย เพื่อสะดวกในการจับผู้ร้ายและเปลี่ยนชื่อเป็น "อำเภอทะเลน้อย" แต่เนื่องจากเป็นที่ลุ่มไม่เหมาะที่จะตั้งที่ทำการอำเภอ จึงย้ายมาตั้งที่ควนพนางตุงเปลี่ยนชื่อว่า "อำเภอพนางตุง" บ้านทะเลน้อยจึงเป็นเพียงหมู่บ้านและตำบลมาจนถึงทุกวันนี้
พัทลุง	ควนขนุน	พนางตุง	ในพื้นที่มีควนพนางตุง ซึ่งแปลว่า เนินผู้หญิงล้ม โดย "ควน" แปลว่า เนิน "พนาง" มาจากคำว่า พระนาง "ตุง" แปลว่า ล้ม มีตำนานว่ามีผู้หญิงมาล้มแล้ว กลายเห็นเนิน ซึ่งปัจจุบันเมื่อมองที่เนินนี้จะเห็นเป็นรูปผู้หญิงล้ม ปัจจุบันตำบลพนางตุง
พัทลุง	ควนขนุน	มะกอกเหนือ	เดิมเป็นตำบลที่มีความเจริญรุ่งเรืองในการค้าขาย ส่วนใหญ่ใช้การคมนาคมทางเรือ มีการแลกเปลี่ยนสินค้าจากฝั่งตะวันออก ทำเรือจะอยู่ทางทิศใต้ ต่อมาไม่นานได้มีการคมนาคมเพิ่มขึ้นอีกทาง คือ ทางรถไฟ ซึ่งต่อมาทางทิศเหนือ ซึ่งตอนนั้นยังไม่ชื่อตำบล ในขณะนั้นมีชุมชนต่าง ๆ ตั้งรกรากกองอยู่ทางทิศเหนือเลยเรียกชื่อติดปากว่า มะกอกเหนือ
พัทลุง	ควนขนุน	แหลมโดนด	บ้านแหลมโดนดเป็นพื้นที่เก่าแก่ เริ่มก่อตั้งในสมัยรัชกาลที่ ๕ จนถึงปัจจุบัน เมื่อประมาณ ๑๐๐ ปี คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านแหลมโดนดมีไม่กี่ครัว ต่อมาได้มีคนทยอยเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ของบ้านแหลมโดนดใน
สงขลา	ระโนด	ตะเคี๋ยะ	ตำบลตะเคี๋ยะ คำว่า "ตะเคี๋ยะ" มาจาก (ตามที่คนเฒ่าคนแก่หรือชุมชนเล่าต่อกันมา) เป็นชื่อไม้ยืนต้นชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นไม้เนื้อแข็ง ลำต้นใหญ่ ใบหนากว้าง ชื่อว่า "ต้นเถียะ" และได้แผลงมาเป็น "ตะเคี๋ยะ" ซึ่งตำบลตะเคี๋ยะในปัจจุบันนี้ต้นไม้นี้ได้สูญพันธุ์ไปแล้ว
สงขลา	ระโนด	บ้านขาว	เป็นตำบลหนึ่งที่แยกมาจากตำบลตะเคี๋ยะ เดิมเรียกตำบลบ้านขาว เพราะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีการปลูกข้าวกันมาก ต่อมามีการเขียนเป็น บ้านขาว และไม่มีใครทักท้วง จึงเรียกตำบลบ้านขาวเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน
สงขลา	ระโนด	บ้านใหม่	การก่อตัวของแหล่งชุมชนตำบลบ้านใหม่ สันนิษฐานว่าคงจะมีมาก่อนปี พ.ศ. ๒๔๗๐ โดยประชาชนส่วนใหญ่รวมกันตั้งบ้านเรือนในพื้นที่ที่เรียกว่า โคกคราม และศาลาธรรม พื้นที่สองแห่งนี้อยู่ห่างกันประมาณ ๕ ก.ม. ติดต่อกันค่อนข้างลำบาก ต่อมาประชาชนกลุ่มหนึ่งอพยพมาใหม่ จึงเกิดแหล่งชุมชนขึ้นใหม่ ซึ่งประชาชนเรียกว่า "บ้านใหม่" ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นชื่อตำบล

(๒) ประชากร

จากสถิติข้อมูลประชากร ปี ๒๕๕๙ มีประชากรอาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำ รวมทั้งสิ้น ๔๖,๐๖๐ คน จำแนกเป็นชาย ๒๒,๕๔๕ คน หญิง ๒๓,๕๑๕ คน มีครัวเรือน ๑๖,๔๔๓ ครัวเรือน คิดเป็นสัดส่วนประชากรในจังหวัดพัทลุงมากที่สุด ร้อยละ ๕๘.๓๒ รองลงมา คือ จังหวัดสงขลา ร้อยละ ๒๘.๓๑ และจังหวัดนครศรีธรรมราช ร้อยละ ๑๓.๓๗ ตามลำดับ การย้ายถิ่นของประชากรโดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำ พบว่ามีการอพยพย้ายถิ่นเข้าไปในพื้นที่มากกว่าอัตราการเพิ่มประชากรตามธรรมชาติ เนื่องมาจากการเคลื่อนย้ายแรงงานเพื่อประกอบอาชีพและการมีครอบครัว การขยายตัวด้านการท่องเที่ยว/การบริการและภาคอุตสาหกรรมสามารถจำแนกรายละเอียดประชากรรายตำบล (ตารางที่ ๗) ดังนี้

ตารางที่ ๗ จำนวนประชากรโดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

พื้นที่ศึกษา			ประชากร ๒๕๕๕			
ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ชาย	หญิง	รวม	ครัวเรือน
แหลม	หัวไทร	นครศรีธรรมราช	๓,๑๑๔	๓,๐๔๔	๖,๑๕๘	๒,๓๐๖
ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง	๓,๑๖๙	๓,๔๒๗	๖,๕๙๖	๒,๑๓๐
พนาตุง	ควนขนุน	พัทลุง	๔,๘๘๑	๕,๒๐๔	๑๐,๐๘๕	๓,๕๔๑
มะกอกเหนือ	ควนขนุน	พัทลุง	๒,๔๙๐	๒,๗๓๔	๕,๒๒๔	๑,๙๑๒
แหลมโตนด	ควนขนุน	พัทลุง	๒,๔๒๖	๒,๕๓๒	๔,๙๕๘	๑,๖๗๙
ตะเคียน	ระโนด	สงขลา	๒,๐๐๔	๒,๐๘๔	๔,๐๘๘	๑,๕๙๖
บ้านขาว	ระโนด	สงขลา	๒,๒๕๒	๒,๓๑๗	๔,๕๖๙	๑,๖๕๘
บ้านใหม่	ระโนด	สงขลา	๒,๒๐๙	๒,๑๗๓	๔,๓๘๒	๑,๖๒๑
รวม			๒๒,๕๔๕	๒๓,๕๑๕	๔๖,๐๖๐	๑๖,๔๔๓
ประชากรและครัวเรือน			นครศรีธรรมราช		๑๓.๓๗	๑๔.๐๒
			พัทลุง		๕๘.๓๒	๕๖.๓๓
			สงขลา		๒๘.๓๑	๒๙.๖๕

ที่มา: ข้อมูลประชากรกระทรวงมหาดไทย สืบค้นจาก www.dopa.go.th

จากข้อมูลประชากร ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๕) พบว่า การเปลี่ยนแปลงประชากรในภาพรวมนั้น มีการเพิ่มขึ้นของประชากรจากการย้ายถิ่นมากกว่าการเพิ่มขึ้นโดยธรรมชาติ ซึ่งจังหวัดพัทลุงมีอัตราการย้ายถิ่นสุทธิสูงกว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชและสงขลา โดยเฉพาะตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีการเพิ่มประชากรสูงทั้งจากการเพิ่มโดยธรรมชาติและการย้ายถิ่น คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๑.๒๐ และอัตราการย้ายถิ่นเฉลี่ยร้อยละ ๒.๑๙ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวมีผู้คนอพยพเข้ามาทำมาหากินในพื้นที่ส่วนใหญ่เข้ามาประกอบอาชีพประมง การเกษตร ธุรกิจค้าขาย และรับจ้างแรงงาน การเพิ่มประชากรส่วนใหญ่จึงเกิดจากการย้ายถิ่นเข้ามาประกอบอาชีพ การย้ายที่ทำงาน หรือการขยายครอบครัวมากกว่าการเพิ่มประชากรโดยธรรมชาติซึ่งมีแนวโน้มลดลงทุกปี โดยจังหวัดสงขลา มีอัตราเพิ่มประชากรเฉลี่ยต่ำที่สุดใน ๓ จังหวัด

ตารางที่ ๘ อัตราการเพิ่มประชากรเฉลี่ยและอัตราการย้ายถิ่นสุทธิเฉลี่ย ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๕

พื้นที่ศึกษา			อัตราการเพิ่มประชากรเฉลี่ย	อัตราการย้ายถิ่นสุทธิ
ตำบล	อำเภอ	จังหวัด		
แหลม	หัวไทร	นครศรีธรรมราช	-๐.๐๗	๐.๒๘
ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง	๐.๑๗	๐.๑๖
พนาตุง	ควนขนุน	พัทลุง	๐.๐๗	๐.๔๑
มะกอกเหนือ	ควนขนุน	พัทลุง	๑.๒๐	๒.๑๙
แหลมโตนด	ควนขนุน	พัทลุง	๐.๘๗	๑.๔๒
ตะเคียน	ระโนด	สงขลา	๐.๖๓	๑.๒๖
บ้านขาว	ระโนด	สงขลา	๐.๑๕	๐.๕๙
บ้านใหม่	ระโนด	สงขลา	-๐.๐๐๒	๐.๓๘

ที่มา: คำนวณจากฐานข้อมูลประชากร ปี พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๕ กระทรวงมหาดไทย สืบค้นจาก www.dopa.go.th

จากการสำรวจพบว่า ประชากรที่เกี่ยวข้องและใช้ประโยชน์กับพื้นที่ชุ่มน้ำ ๓ จังหวัด โดยจำแนกรายหมู่บ้าน มีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๒๓,๗๑๗ คน เป็นชาย ๑๑,๔๔๒ คน และหญิง ๑๒,๕๐๐ คน และมีครัวเรือน ๘,๔๕๘ ครัวเรือน ซึ่งเป็นประชากรจังหวัดพัทลุงมากที่สุด จำนวน ๑๕,๗๓๔ คน (ร้อยละ ๖๖.๓๔) รองลงมา คือ จังหวัดสงขลา จำนวน ๖,๗๙๓ คน (ร้อยละ ๒๘.๖๔) และจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน ๑,๑๙๐ คน (ร้อยละ ๕.๐๒) จำนวนประชากรและครัวเรือนจำแนกรายหมู่บ้าน (ตารางที่ ๙) ดังนี้

ตารางที่ ๙ จำนวนประชากรและครัวเรือนที่เกี่ยวข้องและใช้ประโยชน์ในพื้นที่ชุ่มน้ำพาร์ควนซีเสียน ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	รวม	ชาย	หญิง	ครัวเรือน
บ้านโคกสูง	แหลม	หัวไทร	นครศรีธรรมราช	๑๘๘	๙๑	๙๗	๙๔
บ้านทองจันทร์	แหลม	หัวไทร	นครศรีธรรมราช	๘๑	๔๐	๔๑	๓๘
บ้านท่าเตียน	แหลม	หัวไทร	นครศรีธรรมราช	๑๐๘	๕๒	๕๖	๕๒
บ้านท่าโนด	แหลม	หัวไทร	นครศรีธรรมราช	๓๙๙	๑๙๑	๒๐๘	๑๘๘
บ้านแหลมกลาง	แหลม	หัวไทร	นครศรีธรรมราช	๑๕๖	๗๖	๘๐	๗๐
บ้านแหลมตะวันตก	แหลม	หัวไทร	นครศรีธรรมราช	๒๕๘	๑๑๘	๑๔๐	๑๒๙
บ้านทะเลน้อย	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง	๙๐๑	๔๐๙	๔๙๒	๒๒๒
บ้านทะเลน้อย	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง	๓๙๗	๑๗๖	๒๒๑	๑๔๓
บ้านบน	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง	๔๐๐	๑๙๔	๒๐๕	๑๕๙
บ้านบนออก	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง	๔๓๑	๒๑๒	๒๑๙	๑๓๕
บ้านปลายตรอก/โคกสัก	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง	๖๒๔	๒๙๕	๓๒๙	๒๒๗
บ้านโคกศักดิ์	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง	๓๘๒	๑๘๑	๒๐๑	๑๒๘
บ้านหัวป่าเขียว	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง	๔๔๘	๒๑๖	๒๓๒	๑๓๗
บ้านโคกเมมา	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง	๕๖๒	๒๖๙	๒๙๓	๒๐๐
บ้านบนตง	ทะเลน้อย	ควนขนุน	พัทลุง	๔๙๘	๒๒๙	๒๖๙	๑๗๓
บ้านหัวลาน	พนาสูง	ควนขนุน	พัทลุง	๕๒๖	๒๕๖	๒๗๐	๑๙๘
บ้านทะเลน้อย (๒)	พนาสูง	ควนขนุน	พัทลุง	๕๔๗	๒๖๙	๓๐๕	๑๗๙
บ้านควนพนาสูง	พนาสูง	ควนขนุน	พัทลุง	๗๙๕	๓๗๕	๔๒๐	๒๕๖
บ้านชายคลอง	พนาสูง	ควนขนุน	พัทลุง	๔๔๔	๒๐๒	๒๔๒	๑๔๗
บ้านท่าช้าง(ประตูเรียง)	พนาสูง	ควนขนุน	พัทลุง	๗๖๔	๓๕๖	๔๐๘	๒๗๖
บ้านไสกลิ่ง	พนาสูง	ควนขนุน	พัทลุง	๘๒๙	๔๐๔	๓๒๕	๒๕๗
บ้านค่าย	พนาสูง	ควนขนุน	พัทลุง	๔๕๑	๒๒๗	๒๒๔	๑๖๓
บ้านไทรงาม	พนาสูง	ควนขนุน	พัทลุง	๓๙๖	๑๘๙	๒๐๗	๑๕๓
บ้านคลองเก่า-เขาน้อย	พนาสูง	ควนขนุน	พัทลุง	๒๓๓	๑๐๒	๑๓๑	๗๕
บ้านธรรมเถียร	พนาสูง	ควนขนุน	พัทลุง	๘๙๗	๔๔๓	๔๕๔	๒๖๙
บ้านหัวหรั่ง	พนาสูง	ควนขนุน	พัทลุง	๓๙๖	๑๘๙	๒๐๗	๑๕๓
บ้านปากห้วย	พนาสูง	ควนขนุน	พัทลุง	๗๑๙	๓๕๔	๓๖๕	๒๓๒
บ้านทะเลน้อย	พนาสูง	ควนขนุน	พัทลุง	๔๐๔	๑๗๘	๒๒๖	๑๙๕
บ้านเขายี่	มะกอกเหนือ	ควนขนุน	พัทลุง	๕๕๓	๒๕๑	๓๐๒	๑๗๕
บ้านเขาอ้อ	มะกอกเหนือ	ควนขนุน	พัทลุง	๑๔๐	๖๕	๗๕	๓๗
บ้านตลาดปากคลอง	มะกอกเหนือ	ควนขนุน	พัทลุง	๖๔๐	๓๒๐	๓๒๐	๒๓๗
บ้านปากคลอง	มะกอกเหนือ	ควนขนุน	พัทลุง	๑๓๘	๖๑	๗๗	๕๓

หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	รวม	ชาย	หญิง	ครัวเรือน
บ้านทุ่งไเสหาร	แหลมโตนด	ควนขนุน	พัทลุง	๒๗๖	๑๓๕	๑๔๑	๘๗
บ้านมาบเนียน	แหลมโตนด	ควนขนุน	พัทลุง	๔๐๖	๒๑๐	๑๙๖	๑๓๒
บ้านหนองสามก้อน	แหลมโตนด	ควนขนุน	พัทลุง	๓๗๔	๑๘๓	๑๙๑	๑๒๖
บ้านห้วยสุวรรณ	แหลมโตนด	ควนขนุน	พัทลุง	๗๓๗	๓๕๑	๓๘๖	๒๔๔
บ้านแหลมโตนด	แหลมโตนด	ควนขนุน	พัทลุง	๔๒๖	๑๙๖	๒๓๐	๑๖๔
บ้านคลองโพธิ์	ตะเคียน	ระโนด	สงขลา	๓๐๙	๑๕๐	๑๕๙	๑๕๖
บ้านปากบาง (คลองโพธิ์)	ตะเคียน	ระโนด	สงขลา	๖๘๗	๓๕๔	๓๓๓	๓๐๑
บ้านปากเหมือง	ตะเคียน	ระโนด	สงขลา	๗๐๖	๓๓๘	๓๖๘	๒๖๘
บ้านหนองถั่ว	ตะเคียน	ระโนด	สงขลา	๓๓๙	๑๗๔	๑๖๕	๑๕๐
บ้านขาว	บ้านขาว	ระโนด	สงขลา	๗๔๓	๓๕๘	๓๘๕	๒๘๓
บ้านควาตก	บ้านขาว	ระโนด	สงขลา	๓๔๖	๑๕๘	๑๘๘	๑๑๙
บ้านควาออก	บ้านขาว	ระโนด	สงขลา	๔๕๔	๒๓๘	๒๑๖	๑๖๗
บ้านเสาธง (ส่องลม)	บ้านขาว	ระโนด	สงขลา	๕๕๕	๒๗๘	๒๗๗	๒๑๕
บ้านหัวป่า	บ้านขาว	ระโนด	สงขลา	๘๗๐	๔๔๐	๔๓๐	๒๘๓
บ้านหัวป่าตก	บ้านขาว	ระโนด	สงขลา	๖๔๐	๓๐๗	๒๓๓	๒๓๘
บ้านโคกคราม	บ้านใหม่	ระโนด	สงขลา	๔๓๙	๒๒๗	๒๑๒	๑๒๗
บ้านสระหมื่นแสน	บ้านใหม่	ระโนด	สงขลา	๑๓๙	๗๗	๖๒	๗๙
บ้านใหม่	บ้านใหม่	ระโนด	สงขลา	๕๖๖	๒๗๘	๒๘๘	๑๖๙
รวม				๒๓,๗๑๗	๑๑,๔๔๒	๑๒,๕๐๐	๘,๔๕๘
จำนวนประชากร (ร้อยละ)				นครศรีธรรมราช	๑,๑๙๐ (๕.๐๒)		
				พัทลุง	๑๕,๗๓๔ (๖๖.๓๔)		
				สงขลา	๖,๗๙๓ (๒๘.๖๔)		

ที่มา: ข้อมูล กชช ๒ ค. ปี ๒๕๕๙, กระทรวงมหาดไทย

๓) สถานภาพทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของพื้นที่ ๓ จังหวัดนั้น เศรษฐกิจโดยทั่วไปของจังหวัดพัทลุงและนครศรีธรรมราช ขึ้นอยู่กับสาขาเกษตรกรรมล่าสัตว์ ป่าไม้ ประชาชนมีอาชีพหลัก คือ ทำสวนยางพารา ทำนา ทำไร่ การปลูกผลไม้ ทำสวนมะพร้าว การประมง และการเลี้ยงสัตว์ โดยจังหวัดสงขลาโครงสร้างทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับภาคอุตสาหกรรม โดยจังหวัดพัทลุงมีมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาเกษตรกรรมสูงสุด จำแนกดังนี้ (ตารางที่ ๑๐)

- **จังหวัดพัทลุง** ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GRP) ปี ๒๕๕๘ เท่ากับ ๓๐,๔๕๑ ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาเกษตรกรรม ๙,๒๘๙ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕๑ รองลงมา สาขาขายส่ง ขายปลีก และอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ ๑๒ และ ๙.๑๔

- **จังหวัดนครศรีธรรมราช** ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GRP) ปี ๒๕๕๘ เท่ากับ ๑๓๘,๗๓๗ ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาเกษตรกรรม ๓๒,๓๙๙ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓๕ รองลงมา สาขาอุตสาหกรรม และขายส่ง ขายปลีก คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๕ และ ๑๑.๕๕

- **จังหวัดสงขลา** ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GRP) ปี ๒๕๕๘ เท่ากับ ๒๓๔,๙๑๑ ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาอุตสาหกรรม ๔๕,๔๖๗ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๓๖ รองลงมาสาขาเหมืองแร่ ๓๗,๘๐๗ ล้านบาท ร้อยละ ๑๖.๐๙ และสาขาเกษตรกรรม ๒๕,๐๓๔ ล้านบาท ร้อยละ ๑๐.๖๖

ตารางที่ ๑๐ มูลค่าผลิตภัณฑ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา ปี พ.ศ. ๒๕๕๘

ภาคการผลิต	ภาคใต้		นครศรีธรรมราช		พัทลุง		สงขลา	
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ
ภาคเกษตร	๒๘๕,๓๒๕	๒๓.๗๙	๓๕,๗๖๗	๒๕.๗๘	๙,๖๔๔	๓๑.๖๗	๓๑,๖๒๖	๑๓.๔๖
เกษตรกรรมลำสัตว์ ป่าไม้	๒๓๕,๘๔๗	๑๙.๖๗	๓๒,๓๙๙	๒๓.๓๕	๙,๒๘๙	๓๐.๕๑	๒๕,๐๓๔	๑๐.๖๖
ประมง	๔๙,๔๗๘	๔.๑๓	๓,๓๖๗	๒.๔๓	๓๕๕	๑.๑๗	๖,๕๙๒	๒.๘๑
ภาคนอกเกษตร	๙๑๓,๙๙๑	๗๖.๒๑	๑๐๒,๙๗๐	๗๔.๒๒	๒๐,๘๐๗	๖๘.๓๓	๒๐๓,๒๘๕	๘๖.๕๔
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๕๕,๘๒๘	๔.๖๕	๑๒,๐๓๐	๘.๖๗	๑๑๙	๐.๓๙	๓๗,๘๐๗	๑๖.๐๙
การผลิตอุตสาหกรรม	๑๒๗,๑๓๑	๑๐.๖๐	๑๖,๐๒๗	๑๑.๕๕	๒,๗๘๔	๙.๑๔	๔๕,๔๖๗	๑๙.๓๖
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	๒๗,๘๙๖	๒.๓๓	๘,๗๘๒	๖.๓๓	๕๓๗	๑.๗๖	๕,๓๗๙	๒.๒๙
การก่อสร้าง	๔๒,๔๓๖	๓.๕๔	๕,๕๕๕	๔.๐๐	๑,๖๑๖	๕.๓๑	๙,๓๓๐	๓.๙๗
การขายส่ง การขายปลีก และการซ่อมแซมฯ	๑๒๔,๖๘๙	๑๐.๔๐	๑๔,๘๖๕	๑๐.๗๑	๓,๖๕๕	๑๒.๐๐	๒๔,๙๙๖	๑๐.๖๔
โรงแรมและภัตตาคาร	๑๔๐,๑๕๖	๑๑.๖๙	๑,๔๕๖	๑.๐๕	๑๐๗	๐.๓๕	๗,๓๖๐	๓.๑๓
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	๑๐๔,๔๔๓	๘.๗๑	๓,๗๓๘	๒.๖๙	๙๑๗	๓.๐๑	๑๑,๔๐๑	๔.๘๕
ตัวกลางทางการเงิน	๖๑,๘๕๕	๕.๑๖	๗,๖๔๒	๕.๕๑	๒,๗๕๕	๙.๐๕	๑๒,๘๓๒	๕.๔๖
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	๔๑,๓๑๖	๓.๔๔	๔,๗๓๐	๓.๔๑	๑,๕๘๒	๕.๑๙	๘,๙๖๖	๓.๘๒
การบริหารราชการ และการป้องกันประเทศฯ	๖๗,๒๗๖	๕.๖๑	๙,๓๗๗	๖.๗๖	๑,๗๒๒	๕.๖๕	๑๒,๘๖๑	๕.๔๗
การศึกษา	๗๙,๙๒๑	๖.๖๖	๑๓,๘๙๖	๑๐.๐๒	๓,๔๔๓	๑๑.๓๑	๑๙,๑๒๒	๘.๑๔
การบริการด้านสุขภาพ	๒๗,๙๙๕	๒.๓๓	๓,๒๒๓	๒.๓๒	๑,๑๓๙	๓.๗๔	๕,๙๐๗	๒.๕๑
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	๑๑,๘๒๖	๐.๙๙	๑,๒๕๘	๐.๙๑	๓๙๗	๑.๓๐	๑,๖๕๗	๐.๗๑
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	๑,๒๒๔	๐.๑๐	๓๙๑	๐.๒๘	๓๕	๐.๑๑	๒๐๑	๐.๐๙
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GRP)	๑,๑๙๙,๓๑๕	๑๐๐	๑๓๘,๗๓๗	๑๐๐	๓๐,๔๕๑	๑๐๐	๒๓๔,๙๑๑	๑๐๐
ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัว GRP per capita(Baht)	๑๓๐,๙๗๘		๙๑,๖๔๘		๖๐,๔๙๗		๑๕๓,๕๐๕	

ที่มา: ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๘ (Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measures ๒๐๑๕ Edition)

http://www.nesdb.go.th/main.php?filename=gross_regional

เมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี จากข้อมูลผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด ปี ๒๕๕๘ ประชาชนจังหวัดสงขลามีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีเท่ากับ ๑๕๓,๕๐๕ บาท ซึ่งสูงกว่ารายได้ผลิตภัณฑ์ของภาคใต้ เท่ากับ ๑๓๐,๙๗๘ บาท รองลงมา นครศรีธรรมราช ๙๑,๖๔๘ บาท และพัทลุง ๖๐,๔๙๗ บาท ตามลำดับ

(๑) การประกอบอาชีพ

จากข้อมูลประชากรจำแนกตามอาชีพ ปี ๒๕๕๘ นำมาพิจารณาสภาพเศรษฐกิจรายตำบลพบว่ารายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคการเกษตร โดยมีประชากรผู้มีอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๔๔ กำลังศึกษา ร้อยละ ๑๙.๙๒ และไม่มีอาชีพ ร้อยละ ๖.๖๔ ซึ่งเป็นประชากรที่มีอาชีพด้านการเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ ๒๙ จำแนกเป็นการทำนา ถึงร้อยละ ๑๙.๘๔ ทำสวน ประมง ทำไร่ และปศุสัตว์ รองลงมา คือ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ ๒๖.๗๘ ได้แก่ รับจ้างกรีดยาง โรงงานแปรรูป ประมง และบริการการท่องเที่ยว อาชีพค้าขาย ร้อยละ ๖.๗๓ ที่เหลือประกอบอาชีพต่าง ๆ ดังนี้

อาชีพ	ร้อยละ
ผู้มีอาชีพ	
เกษตรกรรม - ทำนา	๑๙.๘๔
เกษตรกรรม - ทำไร่	๐.๑๔
เกษตรกรรม - ทำสวน	๗.๒๙
เกษตรกรรม - ประมง	๑.๔๗
เกษตรกรรม - ปศุสัตว์	๐.๒๕
รับราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ	๓.๐๔
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๐.๑๓
พนักงานบริษัท	๐.๖๐
รับจ้างทั่วไป	๒๖.๗๘
ค้าขาย	๖.๗๓
ธุรกิจส่วนตัว	๒.๐๗
อาชีพอื่น (นอกเหนือที่กล่าวแล้ว)	๕.๑๐
กำลังศึกษา	๑๙.๙๒
ไม่มีอาชีพ	
รวม	๑๐๐.๐๐

ที่มา: ข้อมูล จปฐ., ปี ๒๕๕๙ กระทรวงมหาดไทย

สำหรับชุมชนรอบพื้นที่ชุ่มน้ำ มีอาชีพหลักทำการเกษตรกรรม อาชีพรอง คือ หัตถกรรม จักรสานกระจูด ประมง และอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ การขับเรือนำเที่ยวชมทิวทัศน์ ดูนกในทะเล รวมทั้งการค้าขายในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น ขายของที่ระลึก และร้านอาหาร พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว กระจูด ยางพารา และปาล์มน้ำมัน โครงสร้างทางเศรษฐกิจเป็นการเพาะปลูก ได้แก่ ข้าว ยางพารา ผลไม้ รองลงมา ได้แก่ ประมง เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และรับจ้าง ชุมชนโดยรอบมีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของลักษณะพื้นที่ที่ชุมชนตั้งถิ่นฐานอยู่ จำแนกรายจังหวัดดังนี้

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ลักษณะพื้นที่	การประกอบอาชีพ
นครศรีธรรมราช	หัวไทร	แหลม	ลักษณะภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่มใช้เป็น ที่ตั้งของชุมชน และเป็นพื้นที่เกษตรกรรม โดยมีคลองส่งน้ำ ถนนไหลผ่านตอนกลาง ของตำบล	<u>อาชีพหลัก</u> ทำการเกษตรกรรม ไร่นาสวนผสมและนาข้าว <u>อาชีพเสริม</u> ค้าขาย รับจ้าง อุตสาหกรรมในครัวเรือน
พัทลุง	ควนขนุน	ทะเลน้อย	พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ป่าพรุ และเป็นพื้นน้ำ คือทะเลน้อย ซึ่งเป็นแหล่ง น้ำจืดขนาดใหญ่ เป็นที่ผลิตอาหารและ ทรัพยากรธรรมชาติมีความสำคัญต่อ วิถีชีวิตของคนทะเลน้อยมาจากอดีตจนถึง ปัจจุบัน	<u>อาชีพหลัก</u> ทำประมง <u>อาชีพเสริม</u> หัตถกรรมสานเสื่อ กระจูด และแปรรูปผลิตภัณฑ์ จากกระจูด
พัทลุง	ควนขนุน	พนางตุง	ตั้งอยู่ติดกับเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยที่ บริเวณ หมู่ ๒ บ้านทะเลน้อย มีฝนตก สม่ำเสมอตลอดทั้งปี	<u>อาชีพหลัก</u> ทำสวนยางพารา <u>อาชีพเสริม</u> ทำการประมง และ หัตถกรรมจากกระจูด
พัทลุง	ควนขนุน	มะกอกเหนือ	เป็นพื้นที่ราบมีลำคลอง มีเหมืองน้ำหลาย สาย สภาพดินเหมาะกับการเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำ นา มีภูเขาขนาดเล็กอยู่ในพื้นที่	<u>อาชีพหลัก</u> ทำนา ทำสวน และ ค้าขาย <u>อาชีพเสริม</u> รับจ้าง
พัทลุง	ควนขนุน	แหลมโดนด	พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีพื้นที่ทั้งหมด ๓๓,๗๒๔ ไร่	<u>อาชีพหลัก</u> ทำนา <u>อาชีพเสริม</u> ปลูกผัก
สงขลา	ระโนด	ตะเคียนะ	เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การทำนา	<u>อาชีพหลัก</u> ทำนา <u>อาชีพเสริม</u> รับจ้าง
สงขลา	ระโนด	บ้านขาว	สภาพทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มทุ่งนา มีคลองก และคลองบ้านขาวไหลผ่าน	<u>อาชีพหลัก</u> ทำนา <u>อาชีพเสริม</u> ค้าขายและ อุตสาหกรรมในครัวเรือน
สงขลา	ระโนด	บ้านใหม่	เป็นที่ราบลุ่มมีน้ำท่วมขัง	<u>อาชีพหลัก</u> ทำนา <u>อาชีพเสริม</u> ค้าขายและรับจ้าง

(๒) รายได้

จากข้อมูล กชช ๒ ค. ปี ๒๕๕๘ พิจารณารายได้ประชากรรายตำบลเปรียบเทียบกัน พบว่า ตำบลบ้านใหม่ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ ๒๒๗,๐๓๔บาท/ปี โดยเป็น รายได้จากอาชีพหลัก ๑๖๑,๑๗๓ บาท อาชีพรอง ๔๖,๘๐๒ บาท จากรายได้อื่น ๆ ๙,๒๗๕ บาท และจากการ ปลูก เลี้ยง หาเอง ๙,๗๘๕ บาท โดยประชาชนตำบลบ้านใหม่ ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา อาชีพเสริมรับจ้าง เป็น การรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม โรงงานน้ำแข็ง บัณน้ำมันขนาดใหญ่ บัณน้ำมันขนาดเล็ก โรงงานบรรจุแก๊ส เป็นต้น โดยมีรายได้จากทุกแหล่งรายได้ เนื่องจากประกอบอาชีพหลายอย่างทำให้มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนสูง โดยมีประชากรว่างงานเพียงร้อยละ ๓.๓๐ เท่านั้น

เมื่อพิจารณารายได้บุคคลเฉลี่ยสูงสุด พบว่าประชชนตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีรายได้บุคคลเฉลี่ยเท่ากับ ๗๙,๐๗๐ บาท/ปี โดยตำบลแหลม อำเภอหัวไทร นครศรีธรรมราช มีรายได้ครัวเรือนและบุคคลเฉลี่ยต่ำสุด แหล่งรายได้ครัวเรือนของพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขันเสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ ป่าทะเลน้อย จำแนกตามตำบลได้ดังนี้

พื้นที่ศึกษา		แหล่งรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)				รายได้	รายได้
จังหวัด/อำเภอ	ตำบล	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้ อื่น	จากการ ปลูก เลี้ยง หาเอง	ครัวเรือน เฉลี่ย (บาท/ปี)	บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
นครศรีธรรมราช							
หัวไทร	แหลม	๙๗,๙๔๓	๒๙,๑๐๗	๑๒,๔๑๖	๒๐,๔๔๓	๑๕๙,๙๐๙	๗๒,๙๑๔
พัทลุง							
ควนขนุน	มะกอกเหนือ	๑๗๑,๐๓๕	๒๙,๗๐๕	๑๑,๖๕๗	๑๐,๓๘๘	<u>๒๒๒,๗๘๕</u>	<u>๗๙,๐๗๐</u>
	พนาสูง	๑๓๓,๙๐๙	๒๐,๗๔๔	๑๒,๙๑๒	๘,๓๑๑	๑๗๕,๘๗๖	๕๙,๘๐๐
	แหลมไตนด	๑๒๘,๒๔๙	๒๐,๒๒๙	๑๑,๓๐๓	๘,๖๖๑	๑๖๘,๔๔๓	๕๘,๒๕๘
	ทะเลน้อย	๑๓๑,๔๘๕	๑๘,๗๑๖	๑๒,๑๕๓	๙,๘๖๐	๑๗๒,๒๑๔	๕๕,๓๙๗
สงขลา							
ระโนด	บ้านใหม่	๑๖๑,๑๓๓	๔๖,๘๐๒	๙,๒๗๕	๙,๗๘๕	<u>๒๒๗,๐๓๔</u>	<u>๗๐,๗๔๙</u>
	ตะเคียน	๑๖๗,๑๑๔	๔,๒๔๐	๘,๘๕๕	๗,๕๗๕	๑๘๗,๗๘๔	๖๘,๓๕๘
	บ้านขาว	๑๗๗,๑๐๖	๒,๐๔๖	๙,๖๖๐	๓,๐๕๘	๑๙๑,๘๗๑	๖๕,๗๘๘

ที่มา: ข้อมูล กชช ๒.ค ปี ๒๕๕๘

จากการสำรวจพบว่า ประชาชนรอบพื้นที่ชุ่มน้ำประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ คิดเป็นร้อยละ ๘๕ ของครัวเรือนทั้งหมด โดยมีอาชีพประมงพื้นบ้าน (ร้อยละ ๕๐) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงปลาในกะชัง (ร้อยละ ๑๐) หาของป่า (ร้อยละ ๕) และการท่องเที่ยว (ร้อยละ ๒๐) มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย ๑๕,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน โดยจำแนกเป็นรายได้จากการทำประมงพื้นบ้าน ๕,๐๐๐ บาท/เดือน เพาะเลี้ยงปลาในกะชัง ๓,๐๐๐ บาท/เดือน จับสัตว์น้ำ ๒,๐๐๐ บาท/เดือน รายได้จากการเก็บสายน้บัว ๒,๐๐๐ บาท/เดือน และการบริการท่องเที่ยว ๕,๐๐๐ บาท/เดือน

(๓) ฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชน

จากข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๕๙ พิจารณาฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชน ด้านการมีอาชีพและรายได้ การเก็บออม และความมั่นคงในด้านความเป็นอยู่ของประชาชนและครัวเรือนโดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำพบว่า ตัวชี้วัดคนอายุ ๑๕-๖๐ ปีเต็ม มีอาชีพและมีรายได้ไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดในสัดส่วนสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๔ อยู่ในตำบลพนาสูง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยพบว่ามีชุมชนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัด ด้านความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและมีบ้านสภาพมั่นคงถาวรในสัดส่วนต่ำ และตัวชี้วัดด้านรายได้เฉลี่ยไม่น้อยกว่าคนละ ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปีตามเกณฑ์ ยังพบที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในสัดส่วนต่ำเพียง ร้อยละ ๐.๑๐ อยู่ในตำบลบ้านใหม่ อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา สำหรับพื้นที่ที่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดทุกตัวที่กำหนดเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในจังหวัดสงขลาเช่นกัน

จากข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้าน พบว่าด้านอาชีพและการมีรายได้ ยังมีประชาชนไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดอยู่ในพื้นที่จังหวัดพัทลุง สรุปได้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนโดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำ ครัวเรือนร้อยละ ๙๕ ผ่านเกณฑ์ตามตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต และประชาชนในจังหวัดสงขลา มีอาชีพและมีรายได้ และมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี เห็นได้จากมีการเก็บออมของครัวเรือนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจของจังหวัดสงขลาส่งผลให้ประชาชนมีรายได้และมั่งคั่งมากขึ้น ซึ่งรายละเอียดของจำนวนประชากรและครัวเรือนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัด แสดงดังตารางที่ ๑๑

ตารางที่ ๑๑ สัดส่วนประชาชนและครัวเรือนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดที่กำหนดจำแนกรายตำบล

ตัวชี้วัด	นครศรีธรรมราช		พัทลุง			สงขลา		
	แหลม	ทะเลน้อย	พนาสูง	มะกอกเหนือ	แหลมโดนด	ตะเครียะ	บ้านขาว	บ้านใหม่
๑ ครัวเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและมีบ้านสภาพคงทนถาวร	-	-	๐.๐๔	-	๐.๐๘	-	-	-
๒ คนอายุ ๑๕-๖๐ ปีเต็ม มีอาชีพและมีรายได้	-	๓.๑๐	๗.๙๔	๐.๒๒	๒.๑๑	-	-	-
๓ คนอายุมากกว่า ๖๐ ปี มีอาชีพและมีรายได้	-	๔.๓๙	๔.๒๐	๖.๐๙	๒.๖๘	-	-	๕.๕๕
๔ ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่น้อยกว่าคนละ ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี	-	-	-	-	-	-	-	๐.๑๐
๕ ครัวเรือนที่มีการเก็บออม	๐.๒๖	-	๒.๗๓	๐.๓๔	๒.๕๖	-	-	-

ที่มา: ข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๕๙

จากการสำรวจพบว่า จำนวนครัวเรือนร้อยละ ๗๕ ที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำได้ใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำในการประกอบอาชีพทำประมงพื้นบ้านและใช้เป็นแหล่งอาหาร ในพื้นที่ชุ่มน้ำมีปริมาณสัตว์น้ำและพืชน้ำที่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคของคนในชุมชน แต่ปริมาณสัตว์น้ำมีแนวโน้มลดลงเพราะมีประชากรเข้าไปใช้ประโยชน์ในการจับสัตว์น้ำ หาอาหาร และเก็บบัว จำนวนเพิ่มขึ้น

สถานภาพทางเศรษฐกิจโดยรวมของประชากรมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย เนื่องจากราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ส่งผลให้มีรายได้ลดลง รวมทั้งสินค้าอื่นๆเพื่อการอุปโภคและบริโภคมีราคาสูงขึ้น รายได้จึงไม่เหลือเก็บออม

(๔) สภาพปัญหาของชุมชน

สภาพปัญหาของชุมชน จากข้อมูล กชช ๒ ค. ปี ๒๕๕๘ ได้พิจารณาสภาพปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน จำแนกตามตัวชี้วัดที่มีปัญหามากกว่าร้อยละ ๕๐ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน เรื่องการเรียนรู้โดยชุมชน และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชนเป็นปัญหาที่มีอยู่เกือบทุกพื้นที่ และพบมีปัญหาร้อยละ ๑๐๐ หรือมีปัญหาทุกหมู่บ้าน ได้แก่ ในตำบลแหลมเรื่องคุณภาพดินและการกีฬา ตำบลทะเลน้อยเรื่องการเรียนรู้โดยชุมชน และตำบลบ้านขาวเรื่องการมีที่ดินทำกิน

สรุปได้ว่า ชุมชนโดยรอบพื้นที่ศึกษายังมีปัญหามาก คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการประกอบอาชีพ/มีงานทำ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านความรู้และการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รายละเอียดของตัวชี้วัดที่มีปัญหามากจำแนกตามพื้นที่ดังนี้

ตัวชี้วัด	นครศรีธรรมราช		พัทลุง				สงขลา	
	อ.หัวไทร		อ.ควนขนุน				อ.ระโนด	
	แหลม	ทะเลน้อย	พนาสูง	มะกอกเหนือ	แหลมโตเนต	ตะเคียนยะ	บ้านขาว	บ้านใหม่
ด้านโครงสร้างพื้นฐาน								
๑ ถนน			๖๑.๕๔					
๒ การมีที่ดินทำกิน	๘๐			๕๕.๕๖		๘๐	๑๐๐	
ด้านการประกอบอาชีพและมิ้งงานทำ								
๓ การมิ้งงานทำ			๕๓.๘๕					
๔ การทำงานในสถานประกอบกิจการ	๖๐							
ด้านสุขภาพและอนามัย								
๕ การกีฬา	๑๐๐		๘๔.๖๒	๗๗.๗๘	๖๖.๖๗			๖๖.๖๗
ด้านความรู้และการศึกษา								
๖ การได้รับการศึกษา	๘๐						๕๐	
ด้านการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน								
๗ การเรียนรู้โดยชุมชน	๙๐	๑๐๐	๘๔.๖๒	๕๕.๕๖		๖๐	๕๐	
๘ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชน	๙๐		๕๓.๘๕	๖๖.๖๗	๖๖.๖๗			๕๕.๕๖
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม								
๙ คุณภาพดิน	๑๐๐						๕๐	

ที่มา: ข้อมูล กชช ๒ ค. ปี ๒๕๕๘ , กระทรวงมหาดไทย

๕. ด้านการใช้ประโยชน์และการคุกคามพื้นที่ชุ่มน้ำ

๑) การใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ

พื้นที่ชุ่มน้ำมีคุณค่าความสำคัญโดยรวม ด้านความหลากหลายของระบบนิเวศ เป็นแหล่งน้ำ แหล่งกักเก็บน้ำฝน แหล่งรวบรวมพันธุ์พืชและสัตว์ แหล่งของผู้ผลิตในห่วงโซ่อาหาร แหล่งประกอบอาชีพ (ประมงและการท่องเที่ยว) วิถีชีวิตชุมชน ด้านนันทนาการ/การท่องเที่ยว และเป็นแหล่งเรียนรู้/ศึกษาวิจัยทางธรรมชาติ ดังนี้

คุณค่าความสำคัญ	การใช้ประโยชน์
ความหลากหลายทางชีวภาพสูง	เป็นแหล่งรวบรวมความหลากหลายของระบบนิเวศที่ซับซ้อนและอุดมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นแหล่งอาหารถิ่นที่อยู่อาศัย แหล่งสืบพันธุ์ สร้างรังวางไข่ของนกน้ำ และสัตว์ป่านานาชนิด เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดพัทลุง
แหล่งน้ำ แหล่งกักเก็บน้ำฝนและน้ำท่า	เก็บกักน้ำฝนที่ตกมาไม่ให้ไหลลงสู่ทะเล ลดและป้องกันน้ำท่วมที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่โดยรอบ หากพื้นที่ถูกทับถมหรือมีการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้เกิดน้ำท่วมโดยรอบได้ รวมทั้งยังช่วยดักจับกักเก็บธาตุอาหารที่ถูกพัดมาจากตอนบน และดักจับกักเก็บสารพิษจากการเกษตรและชุมชน
แหล่งผลิตอาหาร	เป็นแหล่งอาหารสัตว์น้ำ กุ้ง ปู ปลา และเป็นแหล่งวางไข่ของสัตว์น้ำ นอกจากนี้ยังมี

คุณค่าความสำคัญ	การใช้ประโยชน์
แหล่งป้องกันภัยธรรมชาติ	ป่าพรุ ดงหญ้า และบึงน้ำจืด เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย หลบภัย หาอาหาร และแหล่งผสมพันธุ์ และชุมชนได้ใช้ประโยชน์เป็นแหล่งประมงและหาอาหารเลี้ยงชีพ
ทรัพยากรป่าไม้	จากสภาพพื้นที่ของพื้นที่ชุ่มน้ำที่สามารถรับน้ำฝนที่ตกปริมาณมากและพื้นที่ที่มีความยาวจึงเป็นตัวกักขวางการกระแทกของคลื่นที่จะกระทบต่อแผ่นดิน รวมทั้งช่วยลดการกัดเซาะพังทลายของตลิ่ง
แหล่งพืชเด่น	เป็นแหล่งบัวสายเป็นพืชอาหาร กระจูดและผักตบชวา เป็นวัตถุดิบใช้ทำหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสาน สามารถสร้างรายได้เป็นอาชีพเสริมของชาวบ้าน
ด้านนันทนาการ	แหล่งท่องเที่ยววิวทัศน์สวยงาม ล้อมรอบด้วยระบบนิเวศที่สวยงามสมบูรณ์
ด้านวัฒนธรรม	วิถีชีวิตชุมชนเก่าแก่ เช่น ชุมชนบ้านทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นชุมชนเก่าแก่ที่เดิมมีอาชีพทำนา ทำสวน ประมง เมื่อป่าพรุถูกไฟไหม้ตะกอนไหลลงสู่ทะเลน้อยทำให้ดินเค็ม ความสมบูรณ์ของปลาและสัตว์น้ำลดลง ชาวบ้านหันมาทำอาชีพเสริมการทอเสื่อกระจูดและผลิตภัณฑ์กระจูดหลากหลายรูปแบบ โดยเก็บกระจูดจากป่าพรุที่อยู่ติดทะเลน้อย การพัฒนาส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงให้พื้นที่ทะเลน้อยมีความสมบูรณ์ลดลง แต่ยังคงพบเห็นวิถีชุมชนประมงพื้นบ้านบ้านทะเลน้อยอยู่ ชาวบ้านริมทะเลน้อยได้หันมาทำหัตถกรรมเสื่อกระจูดที่มีรูปลักษณ์สวยงามเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว

พื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ คุณค่าทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งมีคุณค่าด้านนันทนาการ /การท่องเที่ยว จากแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบ ดังนี้

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	สถานที่ท่องเที่ยว
นครศรีธรรมราช	หัวไทร	แหลม	- อ่างเก็บน้ำทุ่งทับใน ตั้งอยู่หมู่บ้านที่ ๘ ตำบลแหลม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเนื้อที่ ๑,๒๐๐ ไร่ ลักษณะเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่
พัทลุง	ควนขนุน	ทะเลน้อย	- เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีเนื้อที่ประมาณ ๓๐ ตารางกิโลเมตร มีสภาพเป็นบึงกว้าง มีนกน้ำนานาชนิด มีทะเลบัว สัตว์น้ำจืดชุกชุม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด และยังได้รับการคัดเลือกให้เป็น "แรมซาร์ไซด์" แห่งแรกของประเทศไทย - ศูนย์ศิลปาชีพบ้านหัวป่าเขียว เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีทิวทัศน์ที่สวยงาม
พัทลุง	ควนขนุน	พนางตุง	- อุทยานนกน้ำทะเลน้อยเป็นทะเลสาบน้ำจืดที่มีนกอยู่มากมายกว่า ๑๕๐ ชนิด จำนวนไม่ต่ำกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ตัว นกที่มีมากได้แก่ นกอีโก้ นกพริก นกเป็ดแดง นกเป็ดคัคแค นกเป็ดผี นกกาบบัว นกอีล้ำ นกอีส้ม นกกะปูด นกนางนวล นกนางแอ่น นกยางเขียว นกอัญชัญ นกกระสาแดง นกกระสาขาว อีกา เหยี่ยวต่างๆ ฤดูกาลที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการไปดูนก คือช่วงเดือนธันวาคมถึงเมษายน และเป็นอุทยานนกน้ำที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย
พัทลุง	ควนขนุน	มะกอกเหนือ	- วัดเขาอ้อเป็นวัดเก่าแก่มาก มีชื่อเสียงทางด้านไสยศาสตร์ มีเกจิอาจารย์ชื่อทองเฒ่า เมื่อสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีการทำวัตถุมงคลเพื่อแจกให้กับทหารที่ไปสู้รบในสมรภูมิ เพื่อเป็นสิริมงคลป้องกันอันตรายจากศัตรูเป็นที่กล่าวขานมาจนทุกวันนี้

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	สถานที่ท่องเที่ยว
สงขลา	ระโนด	ตะเคียน	- วัดเกษตรชลธี ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๑ ตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา - วัดวาริปาโมกข์ ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๔ ตำบลตะเคียน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา พื้นที่วัดเป็นที่ราบริมหาดเลสาบ
สงขลา	ระโนด	บ้านใหม่	- ทะเลสาบบ้านใหม่ อยู่ติดทะเลสาบสงขลา เป็นสถานที่นั่งชมนก ชมธรรมชาติ มีบริการร้านอาหาร อยู่ที่หมู่ที่ ๒ และ หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอระโนด

๒) การคุกคามพื้นที่ชุ่มน้ำ

การศึกษาการคุกคามพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้แบ่งระดับการคุกคามออกเป็น ๓ ระดับ คือ การคุกคามที่มีความสำคัญสูง ปานกลาง และต่ำ และไม่พบการคุกคาม โดยพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขันเสียหายในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย พบการคุกคามพื้นที่ชุ่มน้ำโดยจำแนกตามระดับการคุกคาม ดังนี้

- การคุกคามที่มีความสำคัญสูง คือ การคุกคามที่ทำลายคุณค่าต่อพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างรุนแรง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจากไฟป่าเนื่องจากภาวะฝนทิ้งช่วง ภัยแล้ง และน้ำท่วม และการบุกรุกพื้นที่สาธารณะประโยชน์จากกลุ่มนายทุนขนาดใหญ่

- การคุกคามที่มีความสำคัญปานกลาง คือ การคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำในทางลบ ได้แก่ การบุกรุกและรบกวนโดยมนุษย์จากการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว/การตั้งร้านค้าติดริมทะเล การเปลี่ยนแปลงระบบธรรมชาติจากการก่อสร้างถนนขวางทางน้ำโดยไม่มีทางระบายน้ำ มลภาวะที่นำเข้ามาและเกิดขึ้นในพื้นที่จากขยะและน้ำเสียชุมชน / อาคารสถานที่ในพื้นที่ การคุกคามจากการเลี้ยงสัตว์/การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ/การจับสัตว์น้ำ/การเก็บพืชท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์จากพืช

- การคุกคามที่มีความสำคัญต่ำ คือ การคุกคามที่มีความสำคัญน้อยเป็นการคุกคามที่ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้แก่ การใช้พื้นที่เพื่ออุตสาหกรรมและธุรกิจ ขยะของเสียที่เป็นของแข็ง การกักเก็บน้ำเพื่อบรรเทาน้ำท่วม และการผันน้ำจากพื้นที่ชุ่มน้ำ

ปัจจุบันพบว่า การคุกคามมีแนวโน้มสูงขึ้น ยังพบการกระทำผิดกฎหมายจากการบุกรุกพื้นที่เพื่อการทำร้านค้า และการใช้พื้นที่ของหน่วยงานภาครัฐที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางการอนุรักษ์

รูปที่ ๗ การใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

รูปที่ ๘ การคุกคามพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

๖. ด้านมูลค่าทางด้านเศรษฐกิจ

การประเมินและวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำด้านมูลค่าทางเศรษฐกิจของการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ เพื่อประกอบการพิจารณาจัดระดับความสำคัญตามดัชนีชี้วัดด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งเป็นการศึกษาวิเคราะห์หาค่าประโยชน์ด้านต่างๆ ให้ครอบคลุมประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ ของพื้นที่ชุ่มน้ำ ในการศึกษาใช้วิธีคิดจากมูลค่าจากผลิตภัณฑ์มวลรวม (gross products) จากรายได้ของครัวเรือน ประชากรที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ รายได้ของครัวเรือน (ข้อมูล กชช.๒ ค.) จำนวนครัวเรือนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ได้จากการวิเคราะห์ทางกายภาพของครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่โดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำ สัดส่วนการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถามในพื้นที่โดยผู้ศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

๑) รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งขึ้นอยู่กับทรัพยากรต่างๆ ที่ชุมชนใช้ประโยชน์ จากข้อมูลผลการสำรวจ กชช. ๒ ค. พบว่าครัวเรือนที่เกี่ยวข้องพื้นที่ชุ่มน้ำพฤษภาคมขึ้นเสียในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย มีรายได้เฉลี่ยจำแนกตามการประกอบอาชีพ ได้แก่

- การประมง มีรายได้เฉลี่ย เท่ากับ ๖๐,๐๐๐ บาท/ปี
- การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีรายได้เฉลี่ย เท่ากับ ๓๖,๐๐๐ บาท/ปี
- หาของป่า มีรายได้เฉลี่ย เท่ากับ ๒๔,๐๐๐ บาท/ปี
- การท่องเที่ยว มีรายได้เฉลี่ย เท่ากับ ๖๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒) จำนวนครัวเรือนที่ได้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำ ขึ้นอยู่กับประชากรและการใช้ประโยชน์ของแต่ละพื้นที่ จากการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่รอบพื้นที่ชุ่มน้ำ พบว่าพื้นที่ชุ่มน้ำพฤษภาคมขึ้นเสียในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย มีจำนวนครัวเรือนที่เกี่ยวข้องพื้นที่ชุ่มน้ำ เท่ากับ ๘,๕๕๘ ครัวเรือน สัดส่วนการใช้ประโยชน์จำแนกตามการประกอบอาชีพ ได้แก่

- การประมง คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๐ ของครัวเรือนที่มีรายได้จากการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ
- การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๐ ของครัวเรือนที่มีรายได้จากการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ
- หาของป่า คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๕ ของครัวเรือนที่มีรายได้จากการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ
- การท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ ๐.๓๐ ของครัวเรือนที่มีรายได้จากการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ

๓) มูลค่าทางเศรษฐกิจของการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับขนาดรายได้ จำนวนครัวเรือน และสัดส่วนการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำ จากผลการศึกษาพบมูลค่าประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำพฤษภาคมขึ้นเสียในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย มีมูลค่ารวมเท่ากับ ๔๔๖.๕๘ ล้านบาท/ปี ซึ่งจำแนกตามการประกอบอาชีพ ดังนี้

- การประมง มีมูลค่า เท่ากับ ๒๕๓.๗๔ ล้านบาท/ปี
- การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีมูลค่า เท่ากับ ๓๐.๔๕ ล้านบาท/ปี
- หาของป่า มีมูลค่า เท่ากับ ๑๐.๑๕ ล้านบาท/ปี
- การท่องเที่ยว มีมูลค่า เท่ากับ ๑๕๒.๒๔ ล้านบาท/ปี